

List Saveza lovačkih društava Tuzlanskog kantona

Lovac

Broj 64

Tuzla, decembar/prosinac 2014.

Cijena 1,00 KM

Sretna
Nova
2015. godina

Lovac

List Saveza lovačkih društava
Tuzlanskog kantona

Izlazi tromjesečno

Izdavač:
Predsjedništvo Saveza lovačkih društava
Tuzlanskog kantona

Za izdavača:
Rasim Omerović,
predsjednik Predsjedništva SLD TK

Redakcija lista "Lovac":
Enver Kurtić (Kalesija),
Zvonko Gusković (Tuzla),
Šerif Bečić (Banovići),
Hasan Muratović (Zivinice),
Hazim Smajlović (Sapna),
Muris Mujedinović (Srebrenik),
Sead Mehulić (Gradačac),
Hajrudin Imširović (Teočak),
Isajbeg Vejzović (Kladanj),
Džemal Jukan (Gračanica),
Mujo Softić (Lukavac),
Sulejman Hadžić (Doboj-Istok) i
Hazim Mujkić (Čelić).

Glavni i odgovorni urednik:
Rasim Omerović, dipl. ing. šumarstva

Urednik i lektor:
Prof. Mirzet Ibrišimović

Stručni saradnik:
Jasmin Bećirović, profesor

Fotoliti:
B Concept Sarajevo

Priprema i štampa:
"Mikroštampa" Tuzla

Za štampariju:
Šaban Cipurković

Adresa redakcije "Lovac"
Tuzla, Džindić mahala 13.
Tel./fax: 035/258-004
Web site: www.lovac.tk.com
E-mail: info@lovactk.com

Račun kod Tuzlanske banke d.d. Tuzla
132-100-03092192-27

Na osnovu mišljenja Ministarstva
za obrazovanje, nauku, kulturu, sport
i informisanje Vlade TK broj
10/1-452-25-2/98 od 28. 08. 1998. god.,
list "Lovac" oslobođen je dijela
poreza na promet

U kontekstu pojačanog svjetskog interesa za ekologiju i biodiverzitet, kontrole i očuvanja populacije divlje svinje i papkara, potrebe za prenos i razmjenu novih znanstvenih dostignuća i stručnih iskustava, u Velenju (Slovenija) je održan X međunarodni kongres o divljoj svinji i drugim vrstama iz te familije.

Deseti međunarodni kongres o divljoj svinji, koji je okupio više od 100 učesnika iz 22 zemlje, ukazao je na trend stalnog porasta brojnosti i naseljavanje novih staništa ove lovno atraktivne divljači. Te činjenice zahtijevaju stalno praćenje i proučavanje u mnogim zemljama. Takođe, stručnjaci su ukazali na veliki reproduktivni potencijal i prilagodljivost divlje svinje, tako da povećan stepen korištenja populacije kroz registrirani odstrjel, kao ni ostali uzroci stradanja (predatori, bolesti, saobraćaj, hladne zime...), nisu uspjeli zaustaviti povećanje brojnosti i naseljavanje novih staništa. Naučnici se slažu da sadašnje metode utvrđivanja brojnosti i stanja populacije (polna i starosna struktura) ne daju pouzdane podatke za praktično lovno gazdovanje. S obzirom na to da u mnogim evropskim zemljama postoji detaljna i pouzdana evidencija za višedecenijski period, istaknuta je neophodnost postojanja i pouzdanog vođenja lovne evidencije. Naglašena je i pojava da se u mnogim staništima divlje krmače prase dva puta u toku godine, kao i da je prosiječan broj mladunaca po jednoj ženki veći u odnosu na podatke koji se trenutno koriste u izradi planskih dokumenata u lovstvu. Prezentirano je i nekoliko radova koji su se bavili strukturom populacije i ponašanjem jedinki (snimanje kamerama). Naime, mađarski autori su ukazali na promjene u ponašanju divljih svinja koje se gaje u ograđenim prostorima i farmama, gdje dolazi do agresivnog ponašanja jedinki, što negativno utiče na mogućnost gajenja u zatvorenom prostoru pri velikoj gustini populacije. Što se tiče genetike, stručnjaci se slažu da je u posljednje vrijeme učestala pojava parenja divljih i domaćih svinja, što uzrokuje da divlja svinja time gubi karakteristike kao divlja životinja. Na kongresu u Velenju je ukazano i da divlja svinja predstavlja značajnog prenosioca različitih zaraznih bolesti, kako na domaće svinje, tako i na ljude (zoonoze), pa je neophodna prevencija i praćenje zdravstvenog stanja divljih svinja, kao što je to slučaj u Sloveniji. U nekoliko radova, analizirani su problemi u gazdovanju populacijama divlje svinje u zaštićenim područjima, tj. rezervatima prirode i nacionalnim parkovima.

Naučni odbor Kongresa je ukazao na potrebu udruživanja naučnika koji se bave proučavanjem ove vrste divljači, i koji bi radove objavljivali u okviru neke međunarodne organizacije, kao što je Međunarodna unija za zaštitu prirode. Uspješan primjer takvog djelovanja predstavlja grupa za srnu „Eurodeer“, koja okuplja oko 30 istraživačkih timova iz većeg broja zemalja.

Lovačko društvo „Sokolina“ Kladanj

Lovci za primjer

Lovci Sekcije „Starić“ - LD „Sokolina“ Kladanj, sigurno mogu poslužiti za primjer svojim temeljitim zalaganjem u izgradnji lovno-tehničkih objekata. LD „Sokolina“ ima mnoge objekte izgrađene od tvrdog materijala, a LS „Starić“ u posljednje vrijeme prednjači u izgradnji i popravkama pa su tako adaptirali lovačku kuću u Gučini i time okončali započeti posao rahmetli Salihović Hariza, predsjednika Društva. Izgradili su nadstrešnicu, šupu za drva, doveli vodu, napravili novo korito, a sve uz pomoć Društva koje je u tu svrhu odvojilo 4.000 KM i mladih lovaca Durić Mede i Šarac Damira, koji su donirali oko 2.000 KM. Lovci Sekcije „Starić“: Begić Bego, Begić Afan, Hercegovac Refik, Grbić Nihad, Grbić Ernad, Begić Nevres, Kuljanin Alija, Jamaković Meho, Brkić Šahin, Velid A., Haso iz Orašja i Hasanović Muhamed (na fotografiji), u znak zahvalnosti i

dužan podnijeti ostavku na funkciju predsjednika članice u roku od 30 dana od dana izbora za predsjednika Upravnog odbora SLD TK. Savjet za lovstvo i Savjet za kinologiju bira i razrješava Upravni odbor iz reda predloženih kandidata od strane članica Saveza kao i drugih lica koja se bave problemima lovstva. U Savez se udružuju lovačka i privredna društva koja su korisnici lovišta i druga udruženja i privredna društva koja se bave poslovima lovstva ili koja imaju određeni interes za unapređenje lovstva (kinološka udruženja, udruženja za zaštitu prirode, gorani, izviđači, planinari i sl.) ako žele biti članovi Saveza i ako izraze spremnost da će pomagati, podržavati i raditi na unapređenju lovstva i lovne politike koju realizuje Savez.

Jasmin Bećirović
Sekretar SLD TK

trajnog sjećanja na rahmetli predsjedniku Društva (veliki čovjek, lovac, donator i humanista), lovačku kuću u Gučini su nazvali Konak Salihović Hariz i postavili spomen ploču.

Lovočubar
Muhamed Hasanović

Neke aktivnosti Lovačkog društva „Vjetrenik-Šibošnica“ Čelić

Svečana Skupština

Povodom dodjele priznanja i odlikovanja najzaslužnijim članovima LD „Vjetrenik-Šibošnica“ Čelić, u restoranu „Mrkaljević“ je održana svečana Skupština Društva. Skupštinu je otvorio Mujkić Hazim, predsjednik Društva koji je dobitnicima priznanja i odlikovanja čestitao, zahvalio se na izuzetnom doprinosu u unapređenju lovstva, a potom je odana počast i zahvalnost lovcima Društva koji su umrli ili poginuli u odbrambenooslobodilačkom ratu. Uvodni referat je podnio Mehanović Faruk, glavni lovovođa, koji je ukratko istakao uspjehe, aktivnosti, probleme i planove u pogledu efikasnog uzgoja, zaštite flore i faune i sveobuhvatnog unapređenja lovstva. Priznanja je uručio Mujkić Hazim, a odlikovanja su uručili Mehanović Faruk i Čorbić Seid, predsjednik Savjeta za lovstvo SLD TK. U ime nagrađenih se zahvalio Knežević Miro, lovovođa LS „Šibošnica“, koji je naglasio da će priznanja i odlikovanja biti podstrek za dalji i veći angažman na uzgoju divljači, očuvanju prirode i afirmaciji lovstva. Druženje je proteklo uz zajedničku večeru, pjesmu i muziku.

Lov za počasne i zaslužne

Prilikom usvajanja Operativnog kalendara za aktuelnu lovnu godinu, Upravni odbor LD „Vjetrenik-Šibošnica“ je donio zaključak da se za počasne i zaslužne lovce organizuje poseban lov na srndaća, da se pozovu dosadašnji predsjednici lovačkih sekcija i da se organizuje u lovištu sekcija „Šibošnica“ i „Humci“. Organizacija je pripala predsjedniku i glavnom lovovođi Društva i predsjednicima i lovovođama sekcija „Šibošnica“ i „Humci“. Lovci su se okupili u restoranu „Centar“ u Humcima, gdje je uz lovački ručak sve pozdravio Mujkić Hazim, predsjednik Društva, zahvalio se na odzivu, zaželio dosta ovakvih druženja i naglasio da je ovaj lov tek jedan vid aktivnosti koju UO Društva poduzima prema najstarijim lovcima jer ih nikada neće zapostaviti i zaboraviti. U ime prisutnih su se zahvalili Glibanović Šemsudin i Livadić Suljo. Lovce su na čeke rasporedili Knežević Miro i Hodžić Bahrija, lovovođe sekcija „Šibošnica“ i „Humci“. Pucano je na pet srndaća, ali počasni lovci nisu imali sreće da odstrijele ni jednog, s nadom da će iduće godine biti uspješniji. Bilo je dirljivo vidjeti kako se druže i vesele lovci koji su zakoračili osmu ili devetu deceniju života, a u lov su došli uz pomagala za kretanje.

Zajednički lov na svinju i vuka

Grupa lovaca LD „Vjetrenik-Šibošnica“ je učestvovala u lovu na divlju svinju i vuka u organizaciji LD „Klek“ Zavidovići. U ovom tradicionalnom lovačkom druženju učestvovali su još lovci iz Tuzle, Srebrenika, Doboja, Banovića, Modriče, Viteza, Dervente, Vareša i Breze. Mujkić Dalija, predsjednik LD „Klek“, pozdravio je stotinjak učesnika, zaželio im dobrodošlicu i skrenuo pažnju na preduzimanje neophodnih sigurnosnih mjera tokom lova. Najсреtniji i najvještiji se pokazao Karamović Salih zv. Karam iz Čelića, koji je odstrijelio vuka visoke trofejne vrijednosti. Značaj ovog odstrjela je i u činjenici to prvi ulov vuka još od 1945. godine, kada je vuka odstrijelio Mešić Osman. Zasluge pripadaju i glavnom lovovođi Mehanović Faruku, koji već duže vrijeme lovi i druži se sa Zavidovićanima. Poslije lova druženje je nastavljeno u lovačkom domu u Kamenici nadomak Zavidovića.

Medvjed sije strah po Majeveci

Selimović Kasim, član LD „Vjetrenik-Šibošnica“, sredinom septembra je obavijestio predsjednika i glavnog lovovođu Društva da je medvjed napao stado ovaca u dijelu lovišta Davidovi dolovi, između sela Brezje i Drijenča. Medvjed je stado razbio i zaklao devet ovaca. Iznenađeni činjenicom da je medvjed upao u lovište Društva, rukovodstvo je informaciju odmah prosljedilo policiji, a na lice mjesta su otišli glavni lovovođa i lovočuvar. Njima su se pridružili i Hodžić Bahrija, lovovođa LS „Humci“ i Bošnjaković Muhamed, lovovođa volonter. Stravičan prizor sa zaklanim ovcima upotpunio je medvjedi trag. Šape su mu 14x24 cm bez kandji. Obaviješteni su: Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva TK, predsjednik SLD TK, predsjednik Savjeta za lovstvo SLD TK, stručni saradnik LD „Vjetrenik-Šibošnica“, načelnik Općine Čelić, a preko lokalne radio stanice su upozoreni i građani. Komisija nadležnog Ministarstva TK je izvršila uviđaj i konstatovala da je pričinjena šteta u vrijednosti od 2.500 KM, a članovi Stručne službe Društva su postavili nadzorne kamere i snimili medvjeda (na fotografiji).

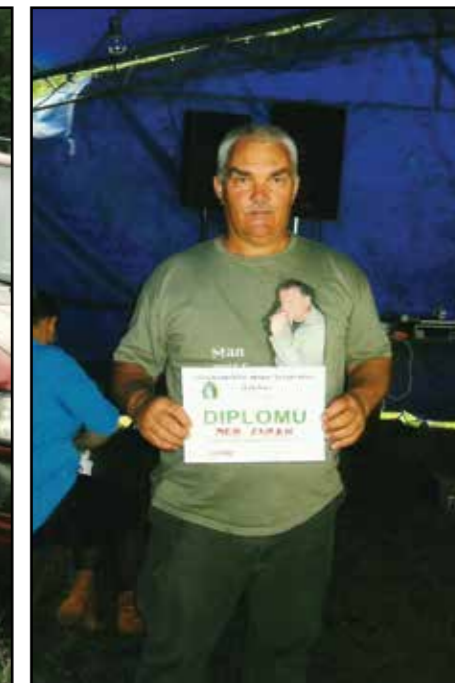
Komisija za informisanje
LD „Vjetrenik-Šibošnica“ Čelić

Lovačko društvo „Srndać“ Gračanica

Lovac se u nevolji poznaje

Humanitarna akcija lovaca da se pomogne lovcima

Da je tačna ona narodna izreka „Prijatelj se u nevolji poznaje“ izvrsno pokazuju lovci LD „Srndać“ Gračanica, ali i lovci Tuzlanskog kantona i šire. Naime, na lokalitetu Vis je održano lovačko druženje s ciljem prikupljanja novčanih sredstava za lovce Zekić Midhata i Ramu (otac i sin na prvoj fotografiji lijevo) i njihovu sedmočlanu porodicu koji su ostali bez porodične kuće koja je nastradala klizištem i gradom. Zekići za kratko vrijeme ostadoše bez doma, bez igdje ičega. Sve što su godinama kućili nestade za nekoliko dana. Jesen na pragu, tu je i zima, a njihovoj nevolji nigdje kraja, zbog čega su se lovci spremno i rado odazvali da pomognu prijateljima i kolegama. Organizator ove humanitarne akcije je LD „Srndać“, na čelu sa Jašarević Arminom iz Gračanice. Tim povodom je održan lovački nišan – gađanje lovačkom puškom u kružnu metu i gađanje

glinenih golubova. Sva sredstva koja su lovci uplatili za učešće na takmičenju, dodijeljena su Zekić Midhatu i Rami. Prvo mjesto u gađanju u kružnu metu je osvojio Nuhanović Muharem iz LS „Džakule“ (na fotografiji pored automobila), drugi je bio Mustafić Fadil iz LS „Babići“, a treće mjesto je zauzeo Džikić Ibrahim iz LS „Gračanica I“. Prvi u gađanju glinenih golubova je bio Meh Zoran iz Tuzle (na fotografiji s diplomom), drugi je bio Bilić Dejan iz Doboja i treći je bio Zekić Ramo iz Gračanice. Najboljim strijelcima su dodijeljene prigodne diplome, a potom je druženje nastavljeno zajedničkim ručkom. Lovačko društvo „Srndać“ se zahvaljuje svih učesnicima i donatorima ove izuzetne humanitarne manifestacije, kao i trgovini KUM, vl. Bilić Dejana koji je akciji pružio logističku potporu.

Tajib Omerović

Neke aktivnosti Lovačkog društva „Spreča“ Kalesija

Prihrana, zaštita divljači, borba protiv krivolova...

Posljednje značajne aktivnosti LD „Spreča“ Kalesija u najkraćem se odnose na: Izneseno je 700 kg kamene soli za srneću divljač; Izvršena je nabavka 5 t kukuruza u klipju, od čega je jedan dio iznesen u lovište dok je drugi dio ostavljen za zimsku prihranu divljači, s tim da je veći broj lovaca samostalno iznio određenu količinu kukuruza u lovište, koju divljač u velikoj mjeri koristi; Imenovano je više lovočuvara-volontera koji redovno vrše obilazak lovišta i zaštitu divljači, s tim da je i dalje prisutan problem većeg broja pasa lualica u lovištu, koji proganjaju i uništavaju divljač. Većina tih lualica boravi u naseljenim mjestima, odakle nekontrolisano izlaze u lovište. Skoro ništa se ne čini na udomljavanju lualica, a problemu pogoduje i nerad nadležnih službi jer, prije svega, ne preduzimaju adekvatan inspekcijski nadzor, odnosno nikakve aktivnosti protiv nesavjesnih vlasnika pasa (kontrolisano vakcinisanje, prijave legla, i sl.); U posljednje vrijeme se pojavljuje problem sa lovokradicama, koji postavljaju zamke za divljač (na prvoj fotografiji) ili posjeduju neprijavljeno vatreno oružje kojim uništavaju divljač. Ovaj problem je sveprisutan u rubnim dijelovima lovišta, tj. granicom između našeg i susjednih društava. Problem je izražen u dijelu lovišta LS „Gornja Spreča“ koja graniči sa LD „Toplice“ Živinice (lovište između Gračanice – Tupkovića i Gojčina), zatim u dijelu lovišta Staro Selo - Pandurica u LS „Memići“. Društvo činiti sve da pojačanim kontrolama u ovim dijelovima lovišta spriječi krivolov, sankcioniše i prijavi krivce nadležnim organima i tako eliminiše ovaj problem.

Ocjena trofeja srndaća

Tokom posljednje lovne sezone na srndaća lovci LD „Spreča“ Kalesija su odstrijelili 26 grla, nakon čega, krajem oktobra, obavljena je ocjena trofeja i izdavanje trofejnih listova.

Komisija za ocjenu trofeja je radila u sastavu: Kurtić Enver - predsjednik Društva, Imšić Nedžad - lovočuvar i Hodžić Selmir - član. Iz razloga što je lov bio uglavnom uzgojno-sanitarnog karaktera,

najveći broj trofeja je srednjeg kvaliteta, a s obzirom da je većina grla mlađe starosne dobi, njihovi trofeji nisu ušli u kategoriju za medalje. I pored svega toga zaudno je da je odstrijeljeno nekoliko zrelih grla čiji trofeji su pravilni, a jedan je ušao u kategoriju srebrne medalje. Mora se naglasiti da je to rezultat pravilnog gazdovanjem lovištem, što podrazumijeva stalnu brigu o divljači, njihovu zaštitu i prihranu, od uništavanja predatora do iznošenja soli i kukuruza za srneću divljač. Osim povećanja brojnosti ove atraktivne lovne divljači, vidljivo je i poboljšanje njihovog zdravstvenog stanja i trofejne vrijednosti. Međutim, nepravilnom obradom trofeja od strane nekih lovaca trofeji gube na kvalitetu, tako da će se ubuduće raditi na edukaciji lovaca kako bi rezultati bili još bolji.

Uvedeno grijanje u lovački dom „Konak“

Programom rada za tekuću godinu, Društvo je planiralo i realizovalo instaliranje centralnog grijanja u lovački dom „Konak“ u Kalesiji. Za tu svrhu je planirano, izdvojeno i utrošeno oko 25.000 KM. Nakon provedene redovne procedure (javni poziv, odabir najpovoljnijeg ponuđača, sačinjavanje ugovora) ugrađena je najsavremenija instalacija i peć koja će koristiti pelet kao ogrijev. Realizacijom ovog projekta u cijelosti je dovršen funkcionalan i moderan lovački dom. Osim što plijeni svojom ljepotom dom „Konak“ u potpunosti odgovara namjeni i nudi sve uslove za druženje i svakovrsne lovačke aktivnosti. Tome treba zahvaliti svim članovima LD „Spreča“, koji su nesebičnim zalaganjem i lovačkim žarom podnijeli ugodan teret rada i ponosa na „Konak“ i svoje Predsjedništvo, koje je svojim organizatorskim sposobnostima omogućilo da se projekt okonča. Zavšetkom doma otvorena je mogućnost da se u narednom periodu više ulaže u lovište i nabavku divljači, što će biti prioritet svih članova Društva.

Ahmet Beširović
Sekretar LD „Spreča“ Kalesija

Lovačko društvo „Jelen“ Gradačac

Bratimljenje „Jelena“ i „Srne“

Poslije više uzajamnih posjeta lovaca Lovačkog društva „Jelen“ Gradačac i Udruge lovaca „Srna“ Sveti Lovreč (Hrvatska, Istra), koje su rezultirale razmjenom iskustva, druženjem i zajedničkim lovom, došlo se na ideju da se „Jelen“ i „Srna“ bratime. Tako je lovačko prijateljstvo krunisano potpisivanjem Povelje o bratimljenju, u kojoj je, pored ostalog, navedeno: „Želja nam je da vršimo razmjenu iskustava i uspostavljamo uspješnu saradnju, radi ostvarenja općeg interesa unapređenja uzgoja i zaštite divljači i očuvanja biološke i ekološke ravnoteže u prirodi ... Ovom Poveljom o bratimljenju otvorili smo vrata naših lovačkih organizacija za druženje i uzajamne posjete sadašnjih i budućih generacija lovaca i prijatelja sportskog lova.“

Na prvoj fotografiji su lovci ovih dvaju lovačkih organizacija s januarskog druženja u Sv. Lovreču, a na drugoj fotografiji je septembarsko dogovaranje o tekstu Povelje u Gradačcu, kada su članovi UL „Srna“ učestvovali u zajedničkom lovu na prepelicu, obišli kulturno-historijske spomenike u Gradačcu, Tuzli i Lukavcu, bili na Panonskim jezerima i jezerima Modrac, Hazna i Vidara, i uživali u specijalitetima bosanske kuhinje, hvaleći bamlju, pršulju, pitu, hurmašicu ...

Fahrudin Gromić

Lovačko društvo „Jelen“ Gradačac

Ajk opet prvak

Da su lovstvo i kinologija nerazdvojni ponovo dokazuje Subasić Bajro zv. Baya Bosanac, član LD „Jelen“ Gradacac, čiji je njemački oštrodlaki ptičar Ajk osvojio niz značajnih nagrada na raznim međunarodnim ocjenskim smotrama pasa. U ovoj godini su Ajkovi rezultati na zavidnom nivou, vrijedni pažnje i pohvale: 11xCAC, 6xCACIB, 11x BOB, 4xBOG2, 7xBOG1, 1xBIS3, 1xBIS2 i 2xBIS1, potom rezultati na radnim ispitima: VJP 69 bodova i drugoplasirani u grupi klupski ispit u Kovinu Srbija - ispit na divlju svinju: maximum 122 boda i prvi nagradni razred - ispit na krvnom tragu: maksimalna ocjena 4. Da Ajkovi kvaliteti dođu do izražaja i budu

zapaženi, pored Baye je zaslužan i Elvir Velić zv. Vela, poznati dreser policijskih i lovnih pasa iz Sarajeva. Ove godine Ajku preostaje još samo šampionat Balkana, a onda slijede majstorluci u lovištu, da uživa i pomaže Bajri u lovu.

Lovačko društvo „Tuzla“ Tuzla

Ulovio bračni par Vulpes

Iako pripada mlađoj populaciji lovaca, Dedić Jasmin je iskazao snalažljivost iskusnih lovaca i lisičju lukavost kada je za jedan dan odstrijelio lisicu i lisca, koji su predstavljali veliku opasnost za sitnu divljač. Jasmin je uspješan i u lovu na drugu lovnu divljač, a kao LS „Dobrnja-Mramor“ veoma je uzoran i aktivan u svemu na što obavezuje moral, zakon i zadovoljstvo lova.

Husnija Kišić

Neke aktivnosti Lovackog društva „Tuzla“ Tuzla

Druženje po zatvaranju lovne sezone na srndaća

Vražićani su se pokazali kao dobri domaćini u povodu zatvaranja sezone lova na srneću divljač. Naime, lovci LS „Vražići“-LD „Vjetrenik-Šibošnica“ Čelić, organizovali su druženje lovaca svih grupa iz sekcije koje su učestvovala u lovu na srndaća tokom posljednje sezone. Mjesto druženja bila je lovačka kuća Jezera, gdje su pored brojnih lovaca iz Vražića bili i ugledni privrednici koji pomažu rad Sekcije. Posljednjem lovu u sezoni i lovačkom druženju su prisustvovali i gosti iz LS „Solina“-L.D. TUZLA, a kao potvrda dobrih međuljudskih i međusudsjedskih odnosa je i gostovanje lovaca iz LS „Gunja“ iz Hrvatske, koju je uz nekoliko lovaca predstavljao i predsjednik Sekcije.

Prvenstvo Grada Tuzle u streljaštvu

Tradicionalno, LD „Tuzla“ je ove godine bilo domaćin otvorenog prvenstva Grada Tuzle u streljaštvu, a povodom obilježavanja konačnog oslobođenja Tuzle. Manifestacija je i ovaj puta privukla veliki broj ekipa i pojedinaca iz čitave BiH. Među najbrojnijima su bile ekipe iz Tuzle i Dervente, koje su imale po dvije ekipe, a potom iz Banja Luke, Doboja, Trnova, Gračanice, Vukosavlja, Bijeljane itd. U ime domaćina i Općinskog vijeća Tuzla, ovo sportsko takmičenje je otvorio Mensur Alić, koji je pozdravio prisutne, poželio im puno uspjeha i lijep provod u Tuzli uz tradicionalno lovačko druženje.

Po okončanju takmičarskog dijela plasman po ekipama je sljedeći:

I LD „SRNDAĆ“ GRAČANICA - 61 pogodak, II LD „TUZLA I“ TUZLA - 57 pogodaka i III LD „FAZAN“ DOBOJ - 52 pogodak.

U pojedinačnoj konkurenciji prvih šest mjesta izgleda ovako: I Stijaković Nebojša - Banja Luka, II Zekić Ramo - Gračanica, III Mitrović Veljko - Trnova, IV Meh Zoran - Tuzla, V Kovačević Igor - Tuzla i VI Zekić Midhat - Gračanica

Održano je i takmičenje tuzlanskih juniora, a poredak je sljedeći: I Kovačević Toni, II Šljivić Ajdin i III Kaldrmdžić Antonio.

Po proglašenju pobjednika, takmičari i gosti su nastavili s tradicionalnim lovačkim druženjem.

Trofejna vrijednost srndaća se popravljala

U smislu obaveza prema Zakonu o lovstvu FBiH, koje se odnose na ocjenu trofeja odstrijeljene divljači, Komisija za ocjenu trofeja LD „Tuzla“ je izvršila ocjenu svih odstrijeljenih srndaća u lovnoj 2014. godini. Komisija je radila u sastavu: Mehanović Džafer (predsjednik), Sinanović Amir, Kovačević Nikola, Muratović Haris, Meh Zoran, Filipović Dragan, a veliki doprinos u radu Komisije je dao njen saradnik Barčić Sevret zv. Nuta. Komisija je održala tri radna sastanka pri čemu je ocijenila svih 49 trofeja odstrijeljenih srndaća. Kako Komisija radi već treću godinu zaključak je da se trofejna vrijednost srneće divljači iz godine u godinu postepeno popravljala, a prije svega zahvaljujući unosu velikih količina hrane i soli u lovište. Sa zadovoljstvom je istaknuto da je na ternu Vodica lovac Selimović Sabahudin odstrijelio srndaća čiji ukupan broj CIC poena iznosi 106,78, što je u rangu bronzane medalje.

Značaj rada Komisije za unapređenje lovstva

Stalan rad Komisije za unapređenje lovstva LD „Tuzla“ je izuzetno značajan jer je zasnovan je na stručnom analiziranju problema lovstva te davanju preporuka radnim organima Društva kako da se određeni problemi prevaziđu, a sve u cilju poboljšanja kvantitativnog i kvalitativnog stanja divljači u lovištu. Među značajnijim prijedlozima u 2014., ističe se nabavka fazanske i zečije divljači, velikih količina soli i hrane, automatskih i kombinovanih hranilica te kamera za praćenje divljači, utvrđivanje kriterija i terena za lov srndaća, utvrđivanje kriterija za sanitarni i uzgojni odstrjel srna, stalna briga o zdravstvenom stanju divljači, kao i mnogi drugi prijedlozi i savjeti. Takođe, Komisija je bila uključena u dogovore sa susjednim društvima (Lopare, Čelić, Srebrenik i dr.) vezano za problematiku stanja crne divljači, podstičući takvu saradnju i ističući da se broj te divljači povećao do te mjere da se može nastaviti sa djelimičnim lovom. Postignut je dogovor da pomenuta društva ove lovne sezone odstrijele podjednak broj jedinki divlje svinje, a sve kako bi se matični fond sačuvala od izlovljavanja. Komisija, koju odlikuje stručnost i bogato lovno iskustvo, radi u sastavu: Čorbić Seid (predsjednik), Babić Ljuban, Sinanović Ibrahim, Delibegović Nedžad, Nikić Anto, Kovačević Nikola, Marić Dragan i Šljivić Mirza.

Upravnik lovišta sa predsjednicima sekcija

Kovačević Nikola, upravnik lovišta LD „Tuzla“, održao je redovan sastanak sa predsjednicima sekcija, na kojem su upoznati s Odlukom Predsjedništva o sanitarnom i uzgojnom odstrjelu srna i kriterijima, Odlukom o dopuni Operativnog kalendara prema kojoj je dozvoljen odstrjel divlje svinje u dva termina (14. i 28. decembar) i Naredbom glavnog lovnog inspektora o kontinuiranom iznošenju hrane i soli u lovišta tokom zime.

Popravljen i postavljen oznaka lovišta

Nedavne vremenke nepogode nisu poštedjele gotovo nikoga pa su štete bile i u lovištima. U LD „Tuzla“, na mostu kod raskrsnice Par Selo-Dubrave, zbog izlivanja rijeke oštećena je i srušena tabla s oznakom Društva. Kako je obilježavanje lovišta obavezno prema Zakonu o lovstvu, vrijedni lovci LS „Pasci-Par Selo“, vlastitim sredstvima su izvršili sanaciju i postavljanje table: Smajić Muharem (predsjednik Sekcije), Golubović Drago, Divković Zoran, Tomić Božo Bole, Hodžić Muamer, Josić Anto, Rogović Rasim, Petrović Mladen i mještani Filipović Vitomir.

Druženje sa lovcima u Staroj Majevisi

Inicijativom i u organizaciji upravnika lovišta, Kovačević Nikole, upriličeno je druženje sa lovcima iz Žepče, Han Pijeska, Trnova, Kladanja, Gračanice, Teočaka, Šibošnice i Tuzle. U znak sjećanja na ovo veselo druženje u lovačkom domu Stara Majevisa, svim gostima su uručeni prigodni suveniri (šljivovica u flašici od 2dcl s motivima lova). Počasni gost je bio osamdesetogodišnji Meh Andrija, lovac s preko 60 godina lovačkog staža u Društvu.

Kotličijada sa revijom lovačkih pasa

LD „Tuzla“ je i ove godine bilo organizator tradicionalne manifestacije Kotličijada sa revijom lovačkih pasa, a održana je početkom septembra u prelijepom ambijentu lovačkog doma Stara majevica, koji pored izuzetnih uslova za lov pruža i mogućnosti za druge vidove rekreacije (šetnja, trčanje, vožnja biciklom itd.). Kotličijadu je otvorio Gusković Zvonko, predsjednik Društva, koji je prigodnim govorom pozdravio prisutne, takmičarima zaželio puno sreće i posjetiocima dobar provod tokom lovačkog druženja. Na kotličijadi je učestvovalo svih 17 sekcija koje su se takmičile u spravljanju tradicionalnog lovačkog gulaša. Sudijska ekipa, u sastavu Šljivić Mehmedalija, Terzić Salih i Jukić Joko, imala je izuzetno težak zadatak da odabere tri najbolja gulaša za ovu godinu. Kao i obično pokazalo se da su lovci veliki gurmani i dobri poznavaci lovačke kuhinje. Treba istaći da ova manifestacija s takmičarskim obilježjima svake godine privlači sve veći broj zainteresovanih, čemu doprinose i pravila koja se od početka nisu mijenjala, kao npr. ista količina srnećeg i junećeg mesa, začina i povrća za svaku ekipu. Najbolji kotlič je napravila LS „Simin Han“, drugo mjesto je osvojila LS „Brčanska Malta“, a treće mjesto je zauzela LS „Lipnica“.

Za organizaciju revije lovačkih pasa su bili zaduženi Lamešić Mirko, Delić Eldar, Marić Dragan i Nikić Anto, koji su ujedno bili i sudije na manifestaciji. Bešliagić Ahmet Djed, čuveni kinolog, omiljeni i cijenjeni iskusni lovac, kao specijalni gost, takođe je bio član sudijske komisije. Pored takmičarskog, revija je imala i radni karakter

jer su lovci imali mogućnost da izvrše ocjenu svojih pasa koji do sada nisu bili ocijenjeni. Važnost manifestacije, koja kao i kotličijada svake godine ima sve više učesnika, potvrđuje Lamešić Mirko, koji je istakao stalan rad na unapređenju kinologije u LD „Tuzla“.

Na reviji su učestvovala 64 lovna psa, a nakon napornog rada sudijska komisija je proglasila pobjednike revije: I mjesto: DUNJA - istarski kratkodlaki gonič, vlasnik Hadžiselimović Asim (LS „Solina“), II mjesto: BETA - posavski gonič, vlasnik Sadiković Džemal (LS „Tušanj“), III mjesto: BARAK - bosanski oštrodlaki gonič, vlasnik Hasanović Jasmin (LS „Simin Han“).

Manifestaciju je organizovalo i svojim sredstvima finansiralo LD „Tuzla“, koje je za pobjednike obezbjudio pehare i medalje, a za posjetioce, kojih je bilo oko 400, doručak kojeg je pripremio Jusufović Mirsad Tado. Po završetku takmičenja lovci su nastavili veselo druženje do kasno u noć uz bend narodne muzike „Semir i Sanel“.

Selektivni sanitarno-uzgojni odstrjel srne

Krajem oktobra je uspješno izvršen selektivni sanitarno-uzgojni odstrjel srne, koji je bio predviđen Godišnjim planom gazdovanja lovištem. Ova aktivnost nije samo zakonska obaveza već i praktična potreba iz razloga što se unazad 6-7 godina u našem lovištu vrši isključivo odstrjel srndača, što za posljedicu ima narušavanje odnosa polova u prirodi, opadanje trofejne vrijednosti srndača i pojavu raznih nametnika i bolesti koje po pravilu najprije ugrožavaju zdravstveno slabe jedinke. Kako je ovaj vid selektivnog odstrjela za mnoge lovce nepoznanica, a naročito mlade, Komisija za unapređenje lovstva je izradila izuzetno jasne i precizne kriterije koji su podijeljeni svim grupovodama, a sve u cilju da se iz matičnog fonda srneće divljači izdvoje samo one jedinke koje zaista podliježu ovoj stručnoj radnji. Lovcima je naglašeno da je odstrjel srna i lanadi najvažnija stručna mjera gazdovanja srnećom populacijom te da se tome mora pristupiti veoma precizno i pedantno. Istaknuto je da činu odstrjela mora prethoditi temeljita priprema koja podrazumijeva osmatranje, praćenje ponašanja pojedinih jedinki i određivanje grla za odstrjel. Da bi se ostvario puni efekat selektivnog odstrjela iz fonda se trebaju vaditi sva stara i grla slabe kondicije, potom grla koja imaju vidljivu povredu nogu, tumore, šugu i sl., te grla krupne konstitucije koja sa sobom vode jedno ili dva sitna i zakržljala laneta (uz ove kriterije je obezbjeđen i slikovni prikaz). Ako srna vodi dva ili tri laneta, za uzgojnog odstrela je ono koje je slabe građe i drastično odstupa od lanadi istog uzrasta. Pravilno i stručno odrađen sanitarno-uzgojni odstrjel dovodi do ispunjenja cilja korisnika lovišta kao uzgajivača. Taj cilj, po riječima Seida Čorbića - predsjednika Komisije za unapređenje lovstva, prije svega jeste „postizanje optimalne polne (1:1) i starosne strukture, poboljšanje trofejne vrijednosti divljači, postizanje predviđenog kapaciteta lovišta te zdrave i stabilne populacije“. Akcija je uspjela zalaganem gotovo kompletnog Društva, počev od Predsjedništva, sekretara, Stručne službe (koja je predvodila selektivni odstrjel) i samih oko 200 lovaca raspoređenih u dvadesetak lovnih grupa na dvadesetak različitih terena.

Selver Pirić

Prehranjivanje divljači je prirodan i spontan proces, a prihranjivanje je ljudski, plemeniti, planirani i često nužni čin, kako bismo održali ravnotežu u prirodi, što je lovcima i zakonska i etička obaveza

Kod hranidbe divljači, kao karike u ukupnom živom svijetu, razlikujemo prehranu i prihranjivanje divljači. Divljač se sama prehranjuje kako bi živjela i opstala, ili je mi u nepovoljnim uvjetima, u što spadaju jake zime, prihranjujemo kako bismo joj pomogli i olakšali prezimiti, dajući joj hranu iz ljudskih resursa. Dakle, prehranjivanje je prirodan i spontan proces, a prihranjivanje je ljudski, plemeniti, planirani i često nužni čin, kako bismo održali ravnotežu u prirodi, što je lovcima i zakonska i etička obaveza. U prihranu ne spada samo davanje hrane već tu dolazi davanje soli pojedinim vrstama divljači, praktično svima kojima je izražena potreba za mineralima i za poboljšanje trofejne vrijednosti, osim pernate. U nekim prilikama čak i pojidba može biti potrebna, makar nam se čini kako vode ima u izobilju i nije je potrebno dodatno dozirati u lovište.

Remize su temeljni modalitet za zimsku hranidbu, odnosno prihranjivanje divljači. (Remiza – riječ preuzeta iz francuskoga jezika, u našem slučaju znači – nasada nekog bilja koje može biti jednogodišnje trajnosti: žitarice, krmno bilje, razno povrće..., i višegodišnje trajnosti: sve vrste šumskoga i drugoga voća, različito grmlje, maline, kupine, ribize, borovnice, brusnice...). Remiza nije samo izvor hrane, ona je i izuzetan zaklon za divljač, te mjesto gdje se divljač može gnijezditi, razmnožavati, pratiti i promatrati njezin način života, njezine potrebe, stradavanja, bolesti... Nekada nismo ni svjesni koliko jedno kukuruzište koje u zimskom razdoblju ostane nepokošeno, a to nam nije neki napor ili šteta, znači za zimsku hranidbu sitne i pernate divljači: zec, jarebica, fazan, golubovi, gugutke i nebrojeno mnogo vrsta drugih ptica koje ne ubrajamo u lovnu divljač, ali su nerazdvojivi i nezaobilazni dio biotopa i hranidbenog lanca koji se mora poštovati i poznavati. Osim niskih temperatura i visokog sniježnog pokrivača, nevolju divljači zimi može činiti i naglo topljenje

Prihrana jarebica

Da naša lovišta ne bi ostala bez ovih atraktivnih i ukusnih ptica, pomoć lovaca u zimskom periodu je od presudnog značaja. Pomoć se sastoji u

iznošenju hrane u lovišta, odnosno hranilišta za jarebice. Prihranjivanje treba započeti najkasnije početkom novembra da bi jarebice naučile gdje će naći hranu. Pri tome treba voditi računa o kretanju štetočina u lovištu. Akcenat na osnovama zimске prihrane jarebica posebno odnosi na poljsku jarebicu-trčku. Prema Zakonu o lovstvu stalna zabrana lova je određena za šumske jarebice (*Tetrastes bonasia*), a u lovostajem zaštićenu divljač spadaju jarebice poljske (*Perdix perdix*) i jarebice kamenjarke (*Alectoris graeca*).

Ako zimi i ima hrane u lovištu ona je zmrznuta, pokrivena snijegom ili ledom. Prirodna ishrana jeste najbolja, ali je pomoć lovaca zimi neophodna. Jednogodišnje remize se ponekad smrznute pa ih je potrebno obilaziti nakon što padne snijeg. Bitno je locirati jata jarebica. Uočena jata i tragovi u snijegu su znak da lovci odgrnu snijeg oko živica u blizini mjesta gdje su trčke. Najbolje je ako živice daju prirodni zaklon ispod kojih se može staviti hrana, ali ako prirodnog zaklona nema, ili nije dovoljno velik, tada se uz živicu nasloni

Hranidba divljači zimi

snijega i velike kiše, koje mogu stvoriti poplave. Onda se divljač izvlači iz toga dijela lovišta, što stvara prenapučenost u drugom terenu. I u takvim prilikama valja divljači pomoći dodatnim prihranjivanjem. Vrlo je zanimljivo spomenuti svijest našeg naroda prije četiri-pet desetljeća, u smislu potrebe čuvanja i zimске hranidbe divljači. Oko stogova sijena su se redovno okupljali primjerci zeca, srneće divljači, jarebice... i tu je bilo prilično lako postaviti neku zamku za hvatanje. Ostavljali bi se otvoreni prozori i vrata od štala i sjenica, gdje bi gladna i promrzla divljač tražila hranu i utočište. Treba imati na umu da svaka vrsta prihranjivanja divljači ima i svoje negativne aspekte: divljač postaje lijena, pitoma, trasira se mjesto lopovima i predatorima... Kod prihranjivanja divljači na svim vrstama hranilišta, potrebno je strogo voditi računa o zdravstvenoj ispravnosti hrane, po mogućnosti pregledane od strane stručnjaka: veterinara, agronoma, nutricionista... Lovci, pogotovo lovački dužnosnici, snose punu odgovornost u slučaju neispravnosti hrane i eventualnog ugibanja divljači zbog toga!

Štete od divljači su sastavni dio zimске hranidbe. Zec može da učini veliku štetu na mladim nasadima voća koje zec za velikih snjegova toliko oguli da ih ponovno valja saditi. Stari ljudi, posebno lovci, u voćnjake bi sadjevali stogove sijena, slame i djeteline. To bi divljači bila hrana i onda bi voće ostalo neoguljeno. Koliko srneća divljač, divlje svinje i medvjedi, učine štete poljoprivrednicima i stočarima diljem naših lovišta, nije potrebno posebno nabrajati. Za sve te silne štete pomalo su krivi sami proizvođači, ali i mi lovci. Divljači u zimskim uvjetima treba pomoći i prihranjivati je pa će manje biti nepoželjnih ispada. Kod prihranjivanja valja imati na umu da je ono bitno u drugom dijelu zime, pred samo proljeće, jer tada je divljač već smršala i oslabila pa teže sama pronade hranu koja joj je potrebna za skoro vrijeme reprodukcije. Zimski uvjeti su vrlo često toliko surovi, nepredvidivi, oštri i nesnošljivi, tako da u tom hranidbenom lancu nema milosti ni skrupula. Puno je primjera, kada se, nažalost, oko hranilišta i solišta, oko jasala i nadstrešnica punih sijena vrzmaju krivolovci, koji vrebaju kada će se pojaviti srndač, vepar, zec..., kako bi završili na njihovim hedonističkim trpezama. Isto tako, oko tih hranilišta i solišta se okupljaju i grabežljivci: vukovi, čagljevi, lisice, risovi... Oko jednog hranilišta za zeca, nekada je više traga divlje mačke i kune nego od zeca. Stoga je bitno voditi računa o odabiru lokacije na kojoj će hranilište ili solište biti postavljano. Naravno, ta mjesta treba redovno nadzirati, u cilju zaštite i obrane od krivolovaca i predatora, kako ne bi bila veća šteta od koristi.

Male tajne lova crne divljači

S obzirom da je divlja svinja je u ekspanziji, očekivati je i znatne štete na poljoprivrednim gazdinstvima, zbog čega lov na ovu atraktivnu lovnu divljač dobija na aktualnosti i tematizaciji svih uobičajenih i neuobičajenih načina lova. Divlja svinja je najaktivnija pod okriljem noći pa se lov u otvorenim lovištima obavlja najčešće čekanjem, noću ili u ranim jutarnjim časovima. Za dobar i uspješan lov osnovno pravilo je da poznajemo lovište, dnevna staništa divljih svinja, prelaze, staze kojima se kreću. Potrebno je običi poljoprivredne parcele i vidjeti gdje divlja svinja pravi štete. Znaju za jednu noć uništiti omanju njivu posijanu kukuruzom ili krompirom. Treba utvrditi odakle dolaze, koji su najčešći pravci vjetera i na osnovu toga izabrati lokaciju za čeku. Od izbora mjesta za čekanje na osnovu prethodnih obilazaka lovišta u mnogome zavisi uspjeh lova na vepa. Zato je presudno da često vršimo obilazak terena i utvrdimo gde su staze, iz kog pravca divljač dolazi, koji vjeter trenutno puše i koji su najčešći vjetrovi u lovištu. Divlja svinja se obično vraća na mjesto gde je prethodnu noć (jutro) rila, i voli odmah svečera da obide svoje prethodne rivače i mjesta hranjenja koja je napustila to jutro. Zato treba obratiti pažnju na svježe rivače ili svježe tragove na poljoprivrednim usjevima. To je već jedno izgledno mjesto za odabir, kao i kaljužište. Kad u lovnom reviru pronađemo takva mjesta tada treba izabrati pogodno mjesto za čekanje, a najbolje je neko obližnje pogodno drvo preurediti za čeku, ili postaviti neku montažnu čeku, ne remeteći previše okolinu. Čeka je najbolje da bude postavljena od minimum 30 m do nekih 50-60 m od kaljužišta. U kaljužište je dobro, ako se neće time zagađivati okolina, posuti malo sirove nafte, ili obične nafte. Ako je kaljužište blizu vode, nemojte to raditi nikako, već neko pogodno drvo, glatke kore (jasen, hrast, ili slično), namažite četkom do visine od 1m sirovom naftom ili naftom. Za par dana ćete vidjeti da će svinje od češanja i kidanja zubima oguliti skoro cijelu koru. Čekati se može i sa zemlje na pogodnim mjestima, ali zbog dobrog čula mirisa divljih svinja najpogodnije je čekati s neke visine od 2 do 3 m. Dakle, ponekad je dovoljno pripremiti obližnje drvo vrbe, hrasta ili sl., napraviti merdevine za penjanje i zakucati jednu dasku za sjedenje. Očistiti okolne grane koje mogu smetati i eto idealnog mjesta za čekanje. Najbolje su noći s mjesecinom i tada je najsigurniji i najbolji lov, mada se divlje svinje po jakoj mjesecini opreznije kreću, često idu sjenkom od rastinja ili kasno izlaze. Najvažniji je dobar vjeter, i nikako prije lova prelaziti preko staza kojima će nam divljač najvjerovatnije doći, jer divlja svinja zna i poslije sat-dva, a nekada i više osjetiti „vruć“ trag lovca i vratiti se u šikaru. Od lovca se zahtjeva opreznost jer se lovi samo

vepar, a vepar se uglavnom kreće sam, odnosno veprovi stariji od tri godine su samci, međutim mlađi veprovi se kreću u grupama od dvije-tri jedinke, nekada i više, naročito prošlogodišnjaci. Ove grupe će se u toku juna-jula razbiti i veprići će se osamiti. Nikako se ne smije pucati u divljač dok nismo sigurni da je vepar, što umnogome otežava lov i bitno smanjuje efekt uspjehnosti. Šteta bi bila da se greškom odstrijelili krmača koja ima malu prasad. Takva prasad bi bila osuđena na propast. Lovcu bi dobro došlo da ima jedan dvogled, binokular night vision, koji se mogu kupiti u skoro svim prodavnicama lovačke opreme. Od opreme je obavezna baterijska lampa, a disciplina je presudna za uspješan i srećan lov. Čeke se ne smiju samostalno napuštati, već po dogovoru i na znak lovovođe uz davanje svjetlosnih signala. Poslije lova lovište se napušta tiho do zbornog mjesta kako se ne bi remetio mir u lovištu. Kako se svinje love u lošim svjetlosnim uslovima, opreznost i poštivanje odluka lovnika, vođe lova (grupovođe), su najbitnije. Divlje svinje su nepredvidljive i lovac treba da bude uporan. Često će nas proći volja kada za par izlazaka ne vidimo divljač iako imamo redovne dolaskе divljači svako večer. Ako svinje jako kasno izlaze treba pokušati s jutarnjim dočekom. Od samih prilika u lovištu, stepena uznemiravanja divljači, zavisiće i vreme izlaska divljači. Kada preko dana padne kiša divljač obavezno ranije izlazi, međutim kada puše jak ili suh vjeter divljač je mnogo opreznija i teže i kasnije izlazi na uobičajena mjesta hranjenja. Divlje svinje treba tražiti u blizini vode. Bare i ritovi su najbolje mjesto i tu se često svinje mogu vidjeti još za dnevne svjetlosti čime se olakšava procjena i određivanje pola divljači. Dobro je i jutarnje čekanje. Tada se čeke tiho zaposjednu par sati prije svitanja na mjestima gdje se svinje iz poljoprivrednih usjeva vraćaju ka dnevnim boravištima (šume, trske, gusto rastinje). Tada je olakšana procjena divljači i traženje nastrijeljene divljači.

U lovu na vepa uzbuđenje je na vrhuncu; srce počne da lupa, bubnji u ušima, gutamo knedle, a sve to u noćnoj tišini izgleda toliko bučno da mislimo da će vepar čuti kako nam srce uzbuđeno lupa. Čak i iskusnog prekaljenog lovca ponekad iznenadi ovaj priliv strasti i uzbuđenja. Ali, pretjerano uzbuđenje je i najčešći razlog promašaja čak i vrsnih strijelaca. Uzbuđenje je dio strasti i ne treba ga potiskivati, niti se može potpuno savladati, ali moramo ga kontrolisati u mjeri da nam olakša precizno nišanje. U početku samo posmatrajte, ne žurite, vepar će nakon izlaska na prosijek, njivu ili kaljugu obično naglo skočiti i vratiti se u zaklon, pa nakon nekoliko minuta, nekada i kraće, opet izaći. Znaju divlje svinje ovo

uraditi često, naročito one na koje je pucano, dok se potpuno ne uvjere da je „vazduh čist“. Za to vrijeme će i nivo našeg uzbuđenja polako opadati. Što duže posmatrate divljač to ćete se više smirivati. Nekada će nam možda promaći izgledna prilika zbog dugog posmatranja. Vepar će preći i otići svojim putem, a možda je bolje tako nego da ste je ranili ili promašili. Opet će ona za koji dan, možda već sutra, proći tuda. Ovo naročito važi za neiskusne lovce i one koji još nisu odstrijelili vepa. Kasnije, s iskustvom, postaje se brži kako u procjeni tako i u odluci za pucanje. Ali, uvijek neka nam je u glavi, i iskusnima i neiskusnima: ne brzaj, ne žuri. Vepa, naročito u lošim svjetlosnim uslovima, uvijek gađajte i nišajte u plećku! Nakon pucnja, izoštrano lovčevu uho može čuti karakterističan udar zrna o tijelo divljači. Ovaj udar se može čuti i na većim daljinama, dakle i ostali lovci na susjednim čekama, što nam je jedan od pokazatelja da smo divljač pogodili. Izuzetno rijetko vepar padne na mjestu nastrijela. Obično smrtno pogođen trzne tijelom (što je po mjesecini teško primijeti), i u skokovima, naglim trkom, „kidajući se“ od bježanja, uz lomljivu grana, odnosi pogodak od 20 m do nekada i preko 100 m. Pri tome zna udarati o stabla, panjeve, grane. Posljednje korake prelazi teturajući se i često vukući se, a na mjestu pada u smrtnom ropcu povalja i polomi sve oko sebe, nekada veličine omanje sobe. Sve ove znake treba poslije pucnja osluškivati, pamtili jer će nam oni biti potrebni za pronalaženje divljači. Možda sve ovo zvuči grubo, ali to je sastavni dio lova, i na to treba biti spreman. Promašena

svinja u prvi mah naglo bježi, ali je njen trk elegantniji, mirniji, s manje buke, a kada se domogne šikare, čim nađe stazu, bježi stazom, zastane, nekada uzbuđeno puhne kroz nozdrve i bježi u bezbjedni dio šume. Nastrijeljenu svinju treba tražiti odmah i uz mjere krajnjeg opreza. Baterijskim lampama se pretraži mjesto nastrijela i obilježi papirnom maramicom, zatim se pronađe mjesto gdje je divljač ušla u šumu, šikaru, i isto obilježi papirnom maramicom. U ovu svrhu može poslužiti i rolnica toalet papira.

Krv divljač nekada baci na mjestu nastrijela, nekada je to tek nakon 20 m čak i više, sve to zavisi od mjesta pogodka, kalibra oružja, daljine gađanja, konstitucije divljači itd. Svinja pogođena u pluća obično, najdalje poslije 15-20 m, počne obilno krvariti u mlazevima. Ako je rana prostrijelna, krv nalazimo s obje strane traga u mlazevima, svjetlo crvenu, pomiješanu sa sitnim mjhurčićima. Slično je i pri pogotku u srce, s tim da je krv nešto

tamnija i obično niže poprskana po okolnom rastinju. Obično ovako pogođenu svinju pronalazimo poslije najdalje 50-100 m. Svinja pogođena u jetru ili slezenu dalje odlazi s mjesta nastrijela, čak i do 200 m, a krv je tamno crvena i nalazi se samo na rastinju koje je svinja dodirнула tijelom u toku bijega. Gro krvarenja je u trbušnoj šupljini i trag krvi je dosta oskudan i teže se prati, a divljač zna živjeti i do sat-dva poslije ovog pogotka, u zavisnosti od stepena oštećenja ovih organa. Ovdje treba biti oprezan jer možemo naći još živu divljač. Divlja svinja ne može daleko otići s ovom ranom već se sklanja u najgušću šikaru i zaliježe. Ukoliko pronađemo vepa kako leži s ispruženim nogama (otegao papke) znači da je mrtav i oprezno mu možemo pričati, međutim ukoliko ima savijene noge ispod tijela, najsigurnije je ispaliti samilosni hitac u predjelu iza uha ili glave, ne provjeravajući da li je zaista živ ili ne. Pogodak u želudac ili crijeva je najgori pogodak, vrlo čest u lovu pogonom pri pucanju u trku i takođe čest u lošim svjetlosnim uslovima i kod manje iskusnih lovaca.

Divlja svinja ugiba u teškim mukama i jako teško se pronalazi jer odlazi daleko s mjesta nastrijela, opet u zavisnosti od stepena oštećenja, nekada od 500 m do 2 km pa i dalje. Krv je rijetka, pomiješana s crijevnim sadržajem, nalazimo je samo na početku traga i kasnije sve manje i manje da bi poslije određenog vremena izgubili krvni trag. Potraga bez dobrog psa je osuđena na propast. Ovakve pogotke treba ostaviti za dnevnu svjetlost uz upotrebu pasa obučениh za krvni trag. Vrlo je mali procenat pronađene divljači u ovim slučajevima, ali svakako treba uložiti maksimalan trud uz svesrdnu pomoć više lovaca i pasa. Pogodci u noge su takođe jedni od najgorih pogodaka. U početku krvi ima mnogo, izrazito crvene boje, nisko, nalazimo je na samom tragu divljači, a često se na tragu pronađu dijelovi kostiju. Svinja pogođena u zadnje noge teže bježi i ne može otići daleko, dok pogođena u prednju nogu odlazi daleko. Što je viši pogodak to je rana teža. Bez pomoći dobrih pasa, i učestvovanja više lovaca koji će zatvoriti moguće prelaze, nije moguće pronaći ovako nastrijeljenu svinju. Ne treba reći da je pogodak u glavu, kičmu i slično praćen padom na mjestu nastrijela, međutim nikada ne pucajte u glavu s namjerom, jedino prilikom potrage za ranjenim veprom, pri dostrijeljivanju. Često se dešava da svinja pogođena u kičmene pršljenove padne „kao gromom pogođena“, a nakon nekoliko trenutaka, poslije koprcanja na zemlji, naglo ustane i u teturavom hodu nestane u šumi. U praksi se pokazalo da je baš divlja svinja divljač s najvećim procentom pogođene a nepronađene divljači. To je velika šteta i za lovište i za lovca. Dobar, obučen pas (barak, brak jazavičar, oštrodlaki jazavičar, hanoverski ili bavorski krvosljednik i sl.) bi trebalo biti i pravilo i obaveza za jedno lovište u kojem se gazduje sa krupnom divljači.

U lovu čekanjem obično se puca na divljač sa 20-80 m pa su kalibri sa što težim zrnima i što šireg kalibra (iznad 7mm) najbolje rješenje. Kalibar 8X57JS, sa zrnima od 12,7 g, pokazao se sasvim korektan za ovakvu vrstu lova, kao i kombinovana puška u kalibru 7X57R i jedinačnim zrnima original Brenneke, najčešće, s najtežim zrnima u ovom kalibru od 11,2 g. Prema Pravilniku o načinu upotrebe lovačkog oružja i naboja najmanji dopušteni kalibar za lov na divlje svinje je 7, najmanja dopuštena kinetička energija zrna na 100 m je 2500 džula, najmanja dopuštena težina zrna je 8,20 grama i najveća dopuštena daljina gađanja je 150 metara.

Korištena internet stranica LORIST

Lov zeca

lov pogonom i kružni lov. Zbog većeg broja lovaca i drugih sudionika u lovu, grupni lovovi moraju biti dobro organizirani. Odgovornost za grupne lovove snosi lovnik.

Lov zeca prigonom je organizirani skupni lov kojim lovimo na način da jedan dio lovaca stoji i čeka divljač, vodeći računa o pravcu vjetra, a drugi dio lovaca sa psima (i pogoničima, ako ih ima) dotjeruje divljač na lovce koji čekaju divljač. U prigonu se puca na divljač koja je ispred lovaca i na divljač koja je prošla lanac lovaca. Kada se hajkači ili lovci koji su u pogonu približe na puškometa, lovnik daje znak da se može pucati samo na divljač koja je prošla liniju lovaca. Kod ovih načina lova potrebna je stroga disciplina, jer su ozljede lako moguće. Lovovođa obavezno daje znak za početak i svršetak lova, kao i znak kada se ne smije pucati ispred sebe nego iza sebe.

Lov zeca pogonom je takav način lova kod kojeg su lovci postavljeni u jednoj liniji na razmaku od nekih 40 do 60 metara i laganim kretanjem naprijed pokreću divljač. Između lovaca mogu se postaviti i hajkači, čiji je zadatak pokretanje divljači. Na ovaj se način lovi u ravnim, otkrivenim ili slabo pokrivenim terenima. U gustim šumama u brdskim terenima nije učinkovit. U uspješnom pogonu trebalo bi sudjelovati barem desetak do petnaest lovaca.

Kružni lov zeca je takav način grupnog lova u kojem se lovci i hajkači pokreću prema jednom određenom mjestu u središtu kruga i tom prilikom lovci pucaju na divljač koja izlazi iz njega. Ovakav lov se primjenjuje u bogatim nizinskim lovištima i u njemu sudjeluje velik broj lovaca, jer treba obuhvatiti velike površine. Često takav lov otpočinje u obliku velike potkovice, koja se poslije spajanjem krila pretvori u kružni lov. Ovaj način lova danas se gotovo i ne koristi, lovci radije love na način prethodno opisanih dvaju lovova. Nama najzanimljiviji i među našim lovcima najčešći način lova zeca jest **lov sa psima**. Lovački psi goniči su nezamjenjivi pomagači lovcima u lovu. Kad pogledamo način na koji zec skriva tragove i odabire zaklon, neće nam biti teško prihvatiti istinu da traganje i pronalaženje zeca spada u najzahtjevniju radnju lovačkih pasa, a dobar pas zečar je vrhunac lovne kinologije. Takve kriterije diktira i kinološka struka, koja IPO psa goniča priznaje isključivo u radu na zeca. Lov zeca je najučinkovitiji sa dobro uvježbanim parom pasa koji prate jedan drugog i spretno se dopunjavaju u radu. Veći broj pasa u lovu na zeca ometa jedan drugog u radu, pa brzo prevlada psihologija čopora te psi počnu loviti za sebe, daleko od lovaca. Obučenog i samostalnog psa, obično pred lovnu sezonu, izvodimo u lovište sa odabranim psom kolege lovca, navikavajući ih na lov u paru. Psi moraju početi vjerovati i priviknuti se jedan na drugog. Idealan par su mužjak i ženka, koji se lako privole jedan drugom i dobro sarađuju u lovu. Ženka je obično lakše vodljiva, poslušnija, temeljitija u pretraživanju terena, a mužjak raspolože nešto većom snagom i brzinom pri gonjenju. Spajanje dva psa u radu nije uvijek jednostavno.

OBIČNI ZEC (*Lepus europeus*) nastanjuje sva naša lovišta od nizina do planina, od mora pa sve do najsjevernijih krajeva naše zemlje. Aktivniji je noću nego danju. Pred zoru, kao dobar meteorolog, procjenjuje kakvo će biti vrijeme taj dan i prema tome izabire mjesto za lijevanje. Iako je utopljen „bundom“ s mekom i gustom dlakom, nije mu svejedno gdje će ležati cijeli dan kad puše vjetar, pada kiša, grije sunce ili pada snijeg. Ovisno, dakle, o meteorološkim uvjetima, ljeti okreće glavu prema sjeveru, zimi prema jugu, a kad je nevoljivo uvijek je okrenut prema vjetru. Iskusni lovci znaju da ga u kišnom danu treba tražiti u gustoj i suhoj travi, šumici i stogovima kukuruza, a kad puše jak vjetar ili kad je sunčan dan, na oranicama, strništima ili njivama s posječenim kukuruzom. Zimi je obično u grmovima i šumama – zbog hrane. Kad jednom otkrijete njegovo leglo, uvijek ga provjeravajte, čak i kad je prvi stanar odstrijeljen – budući da će isto leglo sa zadovoljstvom koristiti i drugi zečevi nadajući se da će ga kamuflaža sakriti. Kad pak biva otkriven, spašava se bježeći i skačući lijevo-desno, a kad osjeti da više nema opasnosti, zastaje i osluškuje te nastavlja lagano tražiti novi zaklon. Prikrivajući svoje tragove zec se često vraća na mjesto odakle su ga dignuli lovci ili psi. To čini mudro, krećući se gotovo istim putem, praveći s vremena na vrijeme skokove u stranu da bi zametnuo trag.

NAČINI LOVA. Ovu atraktivnu lovnu divljač ukusna mesa najčešće lovimo u grupnim lovovima. To su lovovi u kojima sudjeluje veći broj lovaca i njihovih pomagača – pogoniča i pasa. Skupnim lovovima lovimo najčešće sitnu divljač pa tako i zeca, a oni mogu biti lov prigonom,

Događa se da muški (kvalitetni) psi teško prihvaćaju jedan drugog pa čak ne krenu u gonjenje kad drugi podigne zeca. Tada treba ulagati dodatne napore, držati pse zajedno u boksu ili blizu jednog drugom. Ne valja spajati brzog i sporog psa, jer onda dobijemo nesklad i nered pri gonjenju divljači. Sve vrste pasa goniča pogodne su za lov zeca, dakako pri odabiru treba računati na podneblje i vrstu lovnih terena i u skladu s time odabrati najpogodniju rasu. U posljednje vrijeme popularni su lovovi na zeca sa psima ptičarima i šunjkavcima.

ORUŽJE I MUNICIJA ZA LOV ZECA. Prema Zakonu o lovstvu FBiH zec se može loviti od 1. oktobra do 31. decembra, a prema Prema Operativnom kalendaru aktivnosti u lovištima TK za lovnu 2014./15. godinu, lov zeca je predviđen u oktobru, novembru i decembru 2012. godine (u određene dane). Prema Pravilniku o načinu upotrebe lovačkog oružja i naboja najmanji dopušteni promjer sačme za lov na zečeve je 3,0-4,5 mm, a najveća dopuštena daljina gađanja je 50 m. Zec se lovi isključivo puškama sačmaricama, tj. oružjem s glatkim cijevima. Sve puške sačmarice, neovisno o kalibru – na kraju krajeva one su izbor i ukus samog lovca – pogodne su za ovu vrstu lova. Puške s kraćim cijevima (oko 65 cm) i širim posipom koriste se kod pucanja na manjim udaljenostima, dakle kada se lovimo na gušćem terenu, a one s dužim cijevima (70 cm i više) i užim čokovima, na otvorenim terenima gdje najčešće pucamo na većim udaljenostima. Standardne „bokerice“ ili „položače“ posve su dobar odabir za naše lovce i nema potrebe tražiti nešto posebno i drugačije od njih. Još ako kod njih postoji mogućnost izmjene različitih

čokova, možemo reći da ste pristojno opremljeni za loviti zeca. Dakle, zakonski i etično je loviti samo sačmenim streljivom, promjera od 3.0 mm do 4,5 mm. Promjer sačme ovisi o vremenskim uvjetima i godišnjim dobima, a težina sačmenog punjenja ne bi trebala biti ispod 34 grama. Naše tržište dobro je opskrbljeno municijom za sitnu divljač, u koju spada i zec, a bolje opremljene lovačke trgovine u svojoj ponudi imaju i specijalizirano streljivo renomiranih svjetskih fabrikata, namijenjeno isključivo lovu zeca.

KORISNI SAVJETI. Balističari drže kako je mnogo korisnije za lovca nišani na oba otvorena oka, navodeći da lovac, u tom slučaju, jasno vidi cijelu figuru zeca. Ali, naravno, to nije i pravilo. Mnogi lovci su pravi majstori u lovu zeca kada nišane s jednim (zatvorenim) okom. U lovu na zeca najznačajnije je držati se osnovnog pravila – nikada kod gađanja u trku ne zaustavljati pomicanje cijevi puške, jer pretjecanje neće imati efekta, sačmeni snop će završiti iza divljači. U lovu na zeca je značajno kako lovcu pada puška u rame. Staro je lovačko načelo; „kundak pogađa, a cijevi love“. Zato je prije lova na zeca dobro namjestiti kundak i obaviti vježbe gađanja na streljani, ili što najmanje lovca košta, može vježbati dizanje puške i bacanje u zgib ramena bez pucanja, ciljajući u neku fiktivnu tačku. Daleki hitac nije etičan. Pucati na zeca na udaljenosti većoj od 50 metara, niti je etično, niti učinkovito. Istina, mnogi će lovci tvrditi kako su i na većoj udaljenosti obarali zeca, ali ali vam sigurno neće priznati koliko su puta na toj udaljenosti promašili ili je zec pokupio pokojnu sačmu od koje je poslije vjerojatno uginuo.

M. Bešlić

Štete i koristi od predatora

Predator je riječ latinskog porijekla, a prevod na bosanski je grabežljivac, ali se nerado koristi taj izraz, jer u beskonačnom hranidbenom lancu gotovo svaka životinjska vrsta je za neku drugu živu vrstu grabežljivac, računajući i biljni i životinjski svijet. Mi lovci smo to malo ublažili, nazivajući grabežljivce predatorima, premda se zna da grabežljivca određuje njegov položaj prema štetnosti, odnosno korisnosti u ime lovaca. Oni su najvjerojatnije nazvani grabežljivcima, što ubijaju i grabe više nego što im je potrebno, više nego što mogu pojesti.

Gotovo svaka životinjska vrsta predstavlja hranu za neku drugu vrstu, a najčešće i za samog čovjeka. U našim lovištima, najčešći grabežljivci su: vuk, čagalj, lisica, kuna, tvor, lasica, divlja mačka, psi i mačke lutalice, sve vrste orlova, sova ... Lako ćemo uočiti činjenicu da su među grabežljivcima sisavci iz porodice zvijeri i oni iz porodice ptica - pernate životinje. U grabežljivce iz porodice zvijeri namjerno nije ubrojan medvjed, koji tamo po svojoj klasifikaciji spada. Medvjed zna ponekad biti opasan grabežljivac, praveći štete i na divljači i kod stočara, pčelara, voćara ..., ali svih sedam vrsta medvjeda (osim polarnog medvjeda kojje isključivi mesojed) su pretežno biljojedi (u rasponu od 70 do 90%). Osim toga, sve vrste su ugrožene vrste, radi čega ih i ne treba tretirati kao predatore!

Bilo bi pogrešno i nestručno kazati, kako su navedeni grabežljivci štetni i nepotrebni, kakav stav, nažalost, imaju mnogi prema navedenim životinjama, pa ih bespoštedno i nekontrolirano uništavaju, odstrjelom ili na neki drugi način, često i na krajnje nehuman. Zakonski propisi se nisu dovoljno precizno odredili prema ovom pitanju. Istina je da nam često grabežljivci ispred nosa uzmu divljač, ali to ne znači da su nepotrebni. Netko je davno izrekao krasnu sintagmu o predatorima kao nezamjenjivim sanitarcima u lovištu. Sve bolesne, ranjene, sakate, nesposobne za rasplod, uginule i sl. primjerke divljači, grabežljivci koriste za svoju ishranu, čisteći lovište od onih primjeraka koji nisu za napredak. Na taj način vrši se savršena prirodna selekcija u korist zdravih i naprednih jedinki i vrsta. Nestanak ili radikalno smanjen broj bilo koje vrste predatora u jednome lovištu, značio bi ozbiljno i štetno remećenje prirodne ravnoteže, za koju se mi lovci kunemo u smislu njezina održavanja. O tome svako lovačko društvo mora voditi računa. Postavlja se pitanje, kolika je optimalna brojnost grabežljivaca u jednome lovištu. Tu kategoriju određuje fond divljači konkretnog lovišta. Ako nam je lovište prazno, misli se na stanje ispod procijenjenog matičnog fonda divljači u lovnogospodarskoj osnovi konkretnog lovišta, onda nam nisu potrebni ni predatori. Vrlo je teško to procjenjivati, ali domaći lovci s iskustvom to vrlo precizno znaju. Osim toga, sami grabežljivci se u takvim slučajevima povlače, migriraju, tražeći nove žrtve. U slučaju procjene, gdje predatori čine tolike štete, uništavajući i matični fond i višak predviđen za odstrjel, onda se poduzimaju različite mjere i koraci u cilju njihova dovođenja u normalnu – optimalnu brojnost. Sve je to teško i u praksi učinkovito provoditi i balansirati. U Hrvatskoj npr., vuk je zaštićena životinja i zabranjeno ga je lovcima odstrijeliti, a kod nas je u statusu lovostajem zaštićene divljači i mužjak se može loviti tokom cijele godine. Stoga, vukovi mogu bez problema u Hrvatskoj „potražiti i dobiti azil“ u našoj zemlji. Vjerojatno je to uticalo na stanje u našim lovištima, gdje vuka imamo jako mnogo i pravi nam velike štete na divljači kao i stočarima. Predatori su štetno čine ukoliko su prekobrojni u lovištu, ali ako vodimo računa o

njihovoj optimalnoj brojnosti, priroda ne može i ne smije ostati bez grabežljivaca. Izuzetak su psi i mačke lutalice, koji u neposrednoj blizini naselja lukavo i podlo čine velike štete. Postoji mišljenje da će grabežljivci teško dohvatiti zdravu divljač, međutim to je pogrešna teza. Oni su prirodno obdareni nevjerojatnim repertoarom sposobnosti i trikova koji ih spašavaju od izumiranja. Svaka vrsta predatora ima posebno svoje razrađene vještine. Tko u lovištu ima višak predatora, taj ima manjak plemenite divljači! Vukovi i čagljevi su pravi neprijatelji za krupnu divljač svih vrsta. Nije potrebno ni govoriti koliko oni štete nanesu crnoj divljači, divokozama, pogotovo srnećoj divljači. Posebno su opasni u zimskim uvjetima i u vrijeme reprodukcije, kada strada mladunčad. U mnogim lovištima se tek na proljeće, nakon kopnjenja snijega, mogu prebrojiti kosturi divljači nastradale od predatora. Vučja populacija u našim lovištima je već poodavno prešla podnošljivu granicu tako da nam na krupnoj divljači pravi nesagledive štete. Ono što ne požderu, to rastjeraju iz lovišta. Na sitnijoj divljači, pogotovo zečjoj i svim vrstama pernate, neprocjenjive štete prave: lisica, kuna, tvor i divlja mačka. Mladi zečevi i sva gnijezda praktično su osuđeni na nestanak zbog viška grabežljivaca. U mnogim lovištima nestanak zeca je, prije svih razloga, baš u višku grabežljivaca, na prvome mjestu kune bjelice. Istina je da su tu još i bolesti, zagađivanje okoliša, pesticidi ... Predatori pernate vrste – orlovi, sokoli, sove i drugi također su velika napast, i osjeća se i njihova prekobrojnost.

Predatori imaju još jednu štetnu funkciju, a to je prenošenje različitih zaraznih bolesti koje se često prenose na domaće životinje, pa i na ljude (bjesnilo, šuga...). Kontrola predatora je vema važna aktivnost. Prije svega, valja sa sigurnošću utvrditi koji je broj predatora, je li na normalnoj razini ili ih ima viška. To nije teško zaključiti kroz proces prebrojavanja divljači, praćenje zimskih tragova na snijegu ili poslije kiše, praćenje u vrijeme parenja, promatranjem od strane lovočuvara... Svaki lovac je dužan promatrati stanje u lovištu kako bi se i na taj se način s velikim postotkom sigurnosti utvrdilo stanje svake divljači, pa i predatora. Prikupljanje podataka od strane lovočuvara i lovaca ima za cilj postavljanje relevantnih osnova za izradu godišnjih planova gospodarenja i odstrjela, u čemu svoje bitno mjesto ima i uništavanje viška grabežljivaca. Priroda bi se sama pobrinula za očuvanje ravnoteže i svake vrste divljači bilo bi dovoljno, bez obzira na broj grabežljivaca. Jedini veliki problem je čovjek, grabežljivac bez premca, i on najviše narušava ravnotežu svojom nezajajljivom pohlepom. I na tome mi lovci moramo raditi!

B. Lasić

KO SE BOJI VUKA JOŠ?

Najčešća pitanja o vuku

Ko je vuk? Vuk je najkrupniji predstavnik porodice pasa i spada u red tipičnih i najprikladnijih zvijeri među sisarima. Vuk je snažna, mišićava životinja duga do 180 cm (na rep otpada 40 cm), a visok je do 85 cm. Krupniji primjerci teže i do 55 kg. Čula su mu izvanredno razvijena, naročiti njuh i sluh, mada je i vid takav da primjećuje najmanji pokret u svojoj okolini.

Koliko ima vrsta vukova? Postoje tri vrste vukova. Sivi vuk (Canis lupus), Crveni vuk (Canis rufus) i Etiopijski vuk (Canis simensis). Uz tri temeljne vrste vuka postoje i podvrste sivog vuka. Prema nekim morfološkim karakteristikama u BiH živi i posebna podvrsta-kurjak.

Gdje su staništa vuka? Vuk je rasprostranjen u svim zemljama Evrope, a do danas se zadržao uglavnom u njenom istočnom dijelu, u brdsko-planinskim predjelima.

Koliko dugo vukovi žive? Vukovi prosječno žive 8 do 9 (u divljini), a u zatočeništvu znaju doživjeti i do 18 godina.

Koliko se brzo vukovi kreću? Ako kaskaju kreću se od 8 do 16 km na sat. Ako trče mogu prevaliti i do 45 km na sat. Obično dnevno prevale oko 35 km u potrazi za hranom, a mogu prevaliti i do 100 km u toku jedne noći. Odlični su i plivači.

Koji su glavni razlozi smrtnosti u vukova? Većinom ugibaju zbog gladi, ali i u sukobima s vukovima iz drugih čopora u borbama za teritorij. Uz ta dva glavna razloga smrtnosti manji dio spada i u mortalitet uzrokovan raznim bolestima i drugim razlozima. U područjima gdje nema uticaja čovjeka, ili je on minimalan, glavni uzrok smrtnosti vukova su drugi vukovi, čak do 70% od ukupne smrtnosti. Procjenjuje se da je u BiH čovjek glavni uzrok smrtnosti vukova (99.0%).

Koliko zubi imaju vukovi? 42 zuba.

Koliko se često vukovi pare? Vukovi se pare samo jedanput godišnje. Psi, za razliku od njih, pare se dva puta godišnje.

Kada počinje sezona parenja? Sezona parenja može započeti već u ranom januaru pa sve do kasnog aprila, ovisno o klimatskim uvjetima gdje vukovi žive. Ukoliko žive u toplijim krajevima sezona parenja započinje ranije.

Koliko traje razdoblje graviditeta? 63 dana.

Koliko mladunčadi imaju vukovi u jednom leglu? Obično 4 do 8, ali nekada čak 10 do 12 mladunaca.

Da li se samo majka brine za mladunčad? Ne. Svi članovi čopora se brinu za mladunčad, čuvaju ih i hrane.

Da li vukovi od rođenja znaju kako loviti? Vukovima je usađen prirodni instinkt za lov. Vukovi koji su rasli u zatočeništvu za puštanje u divljinu naučeni su vještinama lova, ali im preživljavanje u prirodi ovisi o tome koliko su naučili kloniti se čovjeka. Ali vukovi koji su rođeni u divljini svakako su učeni od strane svojih roditelja vještinama lova.

Kolika je jakost čeljusti vuka? Pritisak vučje čeljusti iznosi 300 kg po cm², što je dva puta jače od Njemačkog ovčara. Vukovi mogu smrvti velike kosti u par ugriza.

Koji je glavni vučji plijen? U BiH su glavni plijen vukova krupna divljač: jeleni, sme, divlje svinje, ali i ostali sitni glodavci poput zečeva. U SAD-u vukovi znaju uspješno uhvatiti i bizona.

Zašto vukovi žive u čopovima? Vukovi su društvene životinje. Zajednički život u čoporu koristi im radi lakšeg preživljavanja i pronalaženja hrane. Da bi lovili veliki plijen, predatori moraju biti ili veliki skoro kao i plijen (primjer su zvijeri porodice mačaka), ali mogu biti i manji, pa loviti u skupini (vukovi, afrički divlji psi), što je i razlog njihova evolucijskog uspjeha. Osim što mogu uhvatiti veći plijen, zato jer su u skupini, mogu veliki plijen odmah i pojesti, odnosno potpuno ga iskoristiti. Hijerarhija u čoporu neutralizira agresivnost, smanjuje konflikte i promovira socijalni red. Kada love sve rade savršeno planski, djeleći se na one koji gone i one koji dočekuju. Love pretežno u sumrak i noću. Zimi love i danju.

Kakvo je socijalno ustrojstvo vučjeg čopora? Glavni i na najvišem položaju su alfa par: alfa mužjak i alfa ženka. U čoporu se razmnožava samo alfa par. Beta vukovi su na nižem položaju od alfa vukova, a na najnižem položaju u čoporu se nalazi omega. Jezgru čopora čini jedan reproduktivni par vukova, dok su svi ostali pripadnici čopora, štenad i njihova starija braća, potomci tog para roditelja. Vukovi u čoporu putuju, love, hrane se i odmaraju, to jest, zajedno su tokom cijele godine. Da bi sve te aktivnosti skupina uspješno provodila, u čoporu postoji relativno složena društvena struktura. Vučji čopor je hijerarhijski ustrojen, gdje roditeljski par vukova drži dominantan položaj, dok ostali pripadnici čopora međusobno grade odnose nadređenosti i podčinjenosti, po muškoj i po ženskoj

liniji. Dominantan vuk ili vučica odlučuje kada će čopor ići u lov, gdje će biti brolg, a hijerarhijska struktura vidljiva je i kod hranjenja na plijenu - podčinjeni vukovi jedu nakon nadređenih. Osim toga jaka dominacija, naročito po ženskoj liniji, onemogućava parenje podčinjenih članova, bilo međusobno ili sa jednim od dominantnih vukova. Tako u pravilu samo jedna vučica u čoporu može imati mlade, što je jedan od mehanizama samoregulacije veličine populacije ovog predatora. Istovremeno je spriječeno parenje u srodstvu.

Koliko je velik vučji čopor? Veličina varira od veličine teritorija kojeg pokrивaju. Čopor može imati samo dva vuka, a može uključivati i do 20 jedinki. Najveći čopor ikada zabilježen brojio je 37 jedinki u NP Yellowstone u proljeće 2002. Taj čopor se je kasnije podijelio na nekoliko manjih čopora.

Da li je istina da vukovi imaju jednog partnera cijeli život? Da, vukovi često izaberu družicu za cijeli život. Ukoliko jedan od partnera uginu ili strada na bilo koji drugi način, ponekad ga vuk koji je izgubio partnera nadomjesti drugim partnerom.

Zašto vukovi zavijaju na mjesec? Vukovi ne zavijaju na mjesec. Zavijaju kao znak svog prisustva, nakon što su ulovili plijen ili kako bi se ponovo okupili. Katkad zavijaju duboko u noć u znak žalosti, kada, recimo, skupina lovaca ubije nekoliko vukova.

Kako vukovi komuniciraju? Vukovi komuniciraju na različite načine: zavijanjem, režanjem, cviljenjem, lavežom, govorom očiju, ostavljanjem tragova (izmet, urin, grebanje po tlu), govorom tijela.

Da li se vuk i pas razumiju? Usprkos tome što su psi nastali pripitomljavanjem vukova prije 15.000 godina, danas se davni rodaci uopće ne bi mogli sporazumjeti. Njemački naučnici s Instituta za istraživanje domaćih životinja tvrde da psi i vukovi danas govore različitim jezicima.

Da li je istina da vukovi napadaju ljude? Nikada nije dokumentiran napad zdravog vuka na čovjeka. Vukovi su po svojoj prirodi životinje koje izbjegavaju bilo kakav kontakt s ljudima. Zapravo su poprilično stidljivi.

Jesu li vukovi u srodstvu sa psima? Može reći da su današnji psi i vukovi u srodstvu. Sve pasmine pasa nastale su udomaćivanjem vuka u procesu koji je započeo oko prije 100.000 godina, s time da je i kasnije dolazilo do povremenog miješanja sa vukom. Tako danas smatramo da su pas (C. lupus familiaris) i vuk ista vrsta. Rod Canis još uključuje kojota (C. latrans) i dvije vrste čagljeva (C. aureus i C. mesomelas). Neki se psi i danas križaju sa vukovima pa tako postoje i hibridi između vukova i psa. Križanjem ponekad dobijemo i novu pasminu - Češkoslovački vučji pas, koji je nastao križanjem Njemačkog ovčara i vuka. U današnje vrijeme najčešće se za križanje sa vukovima koriste Sibirski haskiji i Aljaški malamuti.

Jesu li Sibirski haskiji u bližem srodstvu sa vukovima od ostalih pasa? Nisu, iako su sličniji vukovima od drugih pasa, blizina njihova srodstva sa vukovima je ista kao i u drugim pasa.

Da li vukovi mogu postati kućni ljubimci? Ne. Vukovi su divlje životinje i ne bi se nikako mogli naviknuti na takav način života.

Jesu li vukovi uspješni lovci? Zapravo nisu. Vukovi imaju nizak postotak uspješnosti lova na svoj prirodan plijen. Da bi ulov bio uspješan vuk mora testirati više životinja prije nego što pronađe pogodnu za ulov, a samo svaki deseti pokušaj lova završava i hvatanjem plijena.

Kako izgleda trag vuka? Otišak vučjih krupnih šapa je duguljast, za razliku od psećeg koji je okrugao.

Šta je trofej od vuka? U smislu Zakona o lovstvu F BiH, za trofej ove divljači se smatra lubanja i krzno vuka.

Koliko dugo vuk može preživjeti bez hrane? Danima, čak i sedmicama. Glad utoljuje i plodovima divljeg voća.

Od čega oboljeva vuk? Vuk najčešće oboljeva od šuge jer zna koristiti jazbine lisica (zaraženih), ali mogu dobiti i druge zarazne bolesti od kojih je najopasnije bjesnilo.

Jesu li vukovi krvoločni? Ne, to je jedna od predrasuda koja prati vuka kao prirodnog predatora koji se hrani mesom. Vuk napada i ubija svoj plijen ne iz zabave, već stoga jer mu je to prirodno predodređeno za njegov opstanak. Smatra se štetnočinom, ali vuk ima i izvjesnu ulogu sanitarca jer se u većoj mjeri hrani strvinama, bolesnim, zakržljanim i iznemoglim životinjama.

Hoće li vuk nestati iz naših staništa? Vuk ne bi smio nestati iz naših staništa radi njihove nezamjenjive uloge u bicenezi-prirodnoj ravnoteži. Otuda i Zakon o lovstvu F BiH upravo tako tretira vuka, kao grabežljivca čiji je odstrjel ograničen lovostajem zaštićene divljači.

Izrađivanje traga - povlak ili vlečka

Vlečka je slovenska riječ. Izraditi povlaku znači psa dovesti na trag ranjenog zeca ili koje druge divljači. Na zapovijed „traži ranjeno“ pas ide po tragu, pronade divljač i donese je. Trag može biti prirodan, tj. učinjen u pravom lovu, ili umjetan, načinjen sa ubijenom divljači, koja se sveže, drugi kraj uzice priveže se za štap i divljač se vuče po zemlji. Pri vučenju se pazi da čovječiji trag nije na tragu divljači. Zbog toga se upotrebljava štap pomoću kojeg vučemo divljač postrance

od našeg hodanja. Naše hodanje s povlakom ne smije biti samo u jednom pravcu. Nakon 40-50 koraka krenemo desno ili lijevo, zatim opet promijenimo smijer i na kraju ostavimo divljač. Naše mijenjanje smijera oponaša pravi trag divljači koja, kada je ranjena, takođe ne trči samo u jednom pravcu. Važno je da psa naučimo toj vještini. Na taj način ćemo pronaći veliki dio ranjene divljači, koja se inače izgubi. Pri tome moramo posvetiti pažnju činjenici da pas pri izrađivanju traga upotrebljava samo nos. Pas koji traži više očima nego nosom nikada neće tu vještinu svladati dobro. Ima li pas urođenu sposobnost za izrađivanje traga, možemo najlakše ustanoviti ako ga posmatramo kada tjera zeca kojeg ne vidi, a mi smo vidjeli tačno i zapamtili njegovu stazu. Ako u tom punom trku tačno izrađuje trag, tj. ide po njemu, sposobnost je tu, samo je treba iškolovati. Jasno je da zbog toga ustanovljivanja nećemo psa odgojiti razgonjačem.

Dr. Lokar u svojoj knjizi „Školovanje ptičara“ za taj rad upotrebljava zapovijed „traži izgubljeni“. Ako se psa uči tražiti razne izgubljene predmete po našem tragu, onda je ta zapovijed na mjestu. Ako pak psa učimo prema lovnjoj potrebi, a i prema pravilnicima o takmičenju ptičara, onda za traženje divljači po krvavu tragu treba upotrijebiti zapovijed „traži ranjeno“, a za traženje divljači koja je pala iz zraka i nije ostavila krvavi trag (pernata divljač u neobranom polju, patke u šaševima) treba upotrijebiti zapovijed „traži izgubljeni“.

Ptičar mora obje radnje naučiti i za svaku imati posebnu zapovijed. Ako tako ne postupamo, on ne zna što se od njega traži, pa će umjesto paloga mrtvog fazana u kukuruzu nastojati da nađe krvavi trag kojeg nema ili, obratno, tražiti slobodnim kruženjem mrtvu divljač, a neće izrađivati krvavi trag. Nije važno da upotrebljavamo baš navedene zapovijedi. Ako pronađemo neke prikladnije zapovijedi, možemo se služiti njima. Glavno je da pas na jednu zapovijed radi jedno, a na drugu drugo. Za dvije radnje ne smijemo upotrebljavati jednu zapovijed ni za čovjeka, a kamoli za psa. Ptičar koji nije u toj vještini savjesno izvježban, trčat će na našu zapovijed na mjesto gdje je vidio da je divljač pala, nastojat će da je vidom pronađe, a ako mu to ne uspije, jurit će lijevo desno, ne bi li je opazio. Ako ima sreću, nabasat će na nju, ako nema, divljač je izgubljena. Nažalost, ovo posljednje mnogo je češće.

Kako, naučiti psa objema navedenim radnjama? Prije svega, pas mora biti izvježban da donosi sigurno i s veseljem. Bez toga nema uspjeha. Hegendorf i dr. Lokar preporučuju da se sa psom

pođe kakvom stazom, neprimjetno ispusti maramica ili kapa, nakon desetak koraka stane se, okrene prema kapi ili maramici, pokaže ga se psu prstom i zapovijedi „donesi izgubljeni“. Razmak se neprestano povećava, mijenjaju se predmeti i mjesto vježbanja. Sigurno je da se i tim načinom nauči psa donositi izgubljene predmete, ali je u toj metodi negativno to što se pas u početku navikava raditi okom a ne nosom. Naše je oko nešto bolje od pasjeg. Da to izbjegnemo, radimo ovako:

Psa naučimo da dobro donosi ispunjenu zečju kožu. Kada to s veseljem radi, pošokropimo tu kožu s malo vode, da joj se pojača miris, stavimo psa u položaj „lezi“ iza kakvog grma, odemo s kožom tako da nas ne vidi i načinimo povlaku kojih 15 koraka u ravnom smijeru. Kožu ostavimo u takvom položaju da je pas od početka povlake ne može vidjeti (u jarak kukuruza, krompira i sl.). Odemo po psa, dignemo ga, pomilujemo i dođemo na mjesto gdje smo započeli povlaku. Početak smo označili tako da smo iz kože iščupali nešto dlaka i ondje ostavili. Kad smo došli na taj početak, dajemo psu onjušiti dlake i zapovijedimo mu „traži ranjeno“. Pas će sigurno poći po tragu poznate mu kože, pronaći je i donijeti. Ako to ne bi učinio, provedemo mu povodnik ispod ovratnika, tako da oba kraja držimo u ruci. Ponovno mu zapovijedimo „traži ranjeno“, bodrimo ga i povedemo nekoliko koraka po načinjenoj povlaci. Kada je osjetio trag i ide po njemu, jedan kraj povodnika ispustimo, on se izvuče ispod ovratnika i ostane u našoj ruci, korak usporimo i konačno stanemo. Psa pustimo da sam dođe do kože i donese je. Prednost tog načina je u tome što se pas od samog početka nauči upotrebljavati samo nos, a ne oko. Psi se vrlo vesele ovoj vježbi ukoliko su ispravno obučeni u donošenju pa rado donose i po povlaci. U početku je povlaka kratka, kasnije sve duža, pa i preko 500 metara. Otežavamo je raznim skretanjima na obje strane onako kako to čini ranjena divljač. Osim zečjom kožom, vježbamo ubijenim golubom, divljom patkom i ostalom pernatom divljači, kasnije mladim zecom i lisicom.

Za traženje svega izgubljenog što pas treba pronaći po tragu upotrijebiti zapovijed „traži izgubljeni“, a za palu divljač iz zraka, koja je ostala mrtva, krvavog traga, zapovijed „traži mrtvo“. Ako se pas vratio bez predmeta koji smo na kraju povlake ostavili, ne smijemo nipošto preći preko toga. Moramo ga ponovno slati i posmatrati vuče li po tragu. Ako počne divljati izvan traga, umirujemo ga i vraćamo na trag, dok nije došao do plijena i dignuo ga. Brzo se vratimo na početak povlake, do koje pas mora donijeti plijen da nam ga preda, u blizini mjesta gdje ga je našao, ako smo bili prisiljeni da ga u tu blizinu dovedemo. Početne vježbe radimo na terenu gdje smo sigurni da nema tragova od druge divljači koji bi psa smetali u izvlačenju traga. Kasnije, kada je već dobro izvježban, radimo upravo na takvom terenu da ga naučimo razlikovati trag koji slijedi od drugih tragova. Ukoliko pas ne izradi duži i zamršeniji trag, vraćamo se vježbanju kraćih i jednostavnijih. Obilnom hvalom, a i

zalagajima, nagrađujemo ga kad je zadatak izvršio, da pojačamo u njemu veselje. Pri tim vježbama ne smije se upotrijebiti ni najmanja kazna, jer ona ugušuje veselje, a bez veselja to pas ne može raditi. Ako je izgubio trag, što se često događa kod okuka koje smo načinili ili zbog toga što je pas počeo divljati, umirujemo ga i navodimo na trag koji smo obilježili, naročito kod okuka s polomljenim grančicama. Vidimo li da pas u početnom stadiju vježbanja neprestano griješi kod okuka, izradimo povlaku bez okuka. Umjesto njih načinimo zavoje, tj. najprije blago skretanje u obliku luka nalijevo pa nadesno. S vremenom postaje skretanje sve zavijenije, dok ne svrši s okukom u pravom uglu od 90°.

Umjetnu povlaku lako izvuče i pas slabijeg nosa. Vučenjem cijele divljači po zemlji ostaje veoma mirisav trag. Sasvim je drugačiji u slučaju kad pas u pravom lovu izvlači trag zeca. Ako je zec lakše ranjen, pravi velike skokove i jedva dodiruje zemlju nogama. Taj je trag mnogo teže slijediti. Pas koji goni zeca, ako ga ne vidi tačno po njegovu tragu, sigurno će dobro izvlačiti i povlake ako smo ga vježbali navedenim načinom.

Ako pas izvlači trag povlake nekoliko desetaka metara, a onda ostavi trag i počne divljati te pokuša cik-cak trčanjem pronaći očima divljač, ne smijemo mu to dopustiti. U tom slučaju ga privežemo na dužu uzicu, kojoj su oba kraja u našoj ruci. Psa pustimo da traži, bodrimo ga i ako vidimo da opet hoće sići s traga, usmjerujemo ga na njega. Da nam se ne dogodi da smo i mi izgubili trag, moramo ga tačno označiti. Za to nam služe izlomljene grančice, koje bacamo pokraj traga i na taj nam je način trag povlake sigurno poznat. Za orijentaciju možemo upotrebljavati i kakav grm, kamen ili slično. Bacanje papira se ne preporučuje. Papire pas u lovištu ne nailazi, pa ga nabacani mogu smetati i dekoncentrirati. Kada vidimo da se pas umirio i da trag tačno slijedi, ispustimo jedan kraj uzice. Ona ispuzne ispod pasjeg ovratnika i mi je namatamo u klupko. Ako smo psa vezali povodnikom i kada smo opazili da dobro slijedi trag, otkopčavanjem povodnika možemo ga ponovno omesti i cijelu stvar pokvariti. Uzica provedena ispod ovratnika odlično je pomagalo u školovanju. Ispuštanjem jednog kraja neprimjetno smo psa oslobodili veza, a to je veoma važno i korisno.

Prve povlake radimo s ugodnim vjetrom za psa, tj. zračna struja neka struji od divljači prema mjestu gdje povlaka počinje. To olakšava vježbu i rad. Ako je miran dan s neprimjetnim vjetroćem, pa ne osjećamo strujanje, ovlažimo prst i dignemo ga u zrak. S koje strane prsta osjećamo hlađenje, s one dolazi zračna struja i u tom ćemo smjeru praviti povlaku. Kasnije ju radimo u raznim smjerovima, a na kraju i niz vetar.

Pas koji nije miran na hitac neće nikada ili će vrlo rijetko izraditi povlaku u pravom lovu. On se zatrči svom brzinom na mjesto nastrojela. Ako je divljač teško ranjena i on je vidom slijedi, uhvatit će je, ako je ne vidi, a divljač je lakše ranjena, trčat će cik-cak ne bi li je ugledao. Za to se vrijeme divljač udaljila ili dobro sakrila pa je

za nas izgubljena. Ako vidimo da se pas pri izrađivanju povlake sprema divljati, radimo sa njim spomenutom uzicom podvučenom pod ovratnik. U momentu kada bi htio divljati, umirujemo ga riječima „polako“. I ako pas ima najbolji nos, sigurnije će izvesti povlaku kad je izrađuje umjerenom brzinom. Pse slabijeg nosa moramo privikavati da trag izrađujemo polako. To su oni koji ga gube, osobito u okukama. Ako vidimo da pas tačno izrađuje trag i u najvećoj brzini, pustimo ga neka tako radi. Taj ima odličan nos i neće gubiti divljač. Sve greške pri izrađivanju traga ispravljamo tako da vežemo psa na uzicu, s pomoću koje ga vodimo i tako riječima bodrenja ili opomene usmjeravamo na pravilan rad. Dobro je da i prve početne vježbe u toj disciplini obavljamo na uzici. Ako pas bez uzice, a takođe i na uzici, pokušava divljati i ako naše umirivanje riječima „polako“ ili „mimo“ ne pomaže, zapovijedimo mu „lezi“, umirimo ga i tek onda pošaljimo da nastavi izrađivati povlake. Ponovi li on grešku, ponovimo mi zapovijed. Tim ćemo postupkom spriječiti da pas nastavi ludu trku zbog koje gubi trag.

Za pravljenje dužih povlaka potreban je pomagač. On iščupa nešto dlake na mjestu nastrojela. Uzme motku i vuče divljač po zemlji postrance od sebe. Na kraju povlake ostavi divljač i udalji se, ali ne po tragu natrag, nego se vrati u krugu ili udalji od divljači, tako da može posmatrati psa kako se ponaša kad pronađe divljač. Kad je povlaku završio i divljač ostavio, treba svakako da je odveže i odstrani uzicu i motku. Vrlo je dobro da na kraju povlake podmetne drugu divljač iste vrste, koja je, po mogućnosti, što manje ranjena. Onu koju smo vukli izboli smo nožem da putem ostavlja krvav trag. Tako izranjena divljač mogla bi navesti mladog psa da je počne cijepati. Potrebno je da se pomagač sakrije iza kakvog stabla, grma ili kupa kukuruzovine, da ga pas ne vidi, jer bi ga to moglo omesti u radu. Ta je kontrola potrebna jer ima pasa koji će možda cijepati divljač ako misle da ih nitko ne vidi, a možda je i zakopati. Pogodak pračkom liječi oboje. Dok nam pomoćnik radi povlaku, mi sa psom šćemo i pazimo da pas ne vidi njeno pravljenje. To bi ga sasvim iskvartililo, ne bi naučio izrađivati trag, nego bi trčao ravno po divljač jer je vidio gdje se ona nalazi. U lovu često ranjeni zec preskoči kakav potok i na drugoj strani pogine. Ako se ne dogodi da pas do potoka izvuče trag, a zatim da trči po obali lijevo-desno, moramo ga i u tome izvježbati. Tu vježbu izvodimo kada je pas već sasvim siguran u radu na povlaci. Ako je pas sam preskočio potok i dalje slijedi trag, stvar je u redu, ako nije, dođemo do prekinute povlake, psa umirujemo, bodrimo, i sami pređemo preko potoka. Pozovemo ga i pokažemo mu nastavak traga. Već nakon prve vježbe pas će shvatiti o čemu se radi i tu vodenu zapreku lako će savladati. Za početne vježbe upotrebljavamo sasvim svježju povlaku. Kasnije čekamo po pola, a i jedan sat otkako je povlaka načinjena, pa do početka pasjeg rada. U jednom danu ne smijemo od psa tražiti da izradi mnogo povlaka. To ga izmori i slabi mu veselje. Čim vidimo da je umoran, prestanimo. Iz te vježbe nemojmo raditi druge, naročito ne one za koje upotrebljavamo prisilu.

Piše: Mirko Lamešić
predsjednik Kinološkog kluba „Gonič“ Tuzla

Goniči za određenu vrstu divljači

Specijalizacija goniča kao praksa razvijenih lovačkih zemalja

Kinolizi smatraju da je već nesporno da pas gonič mora da pretrpi određene modifikacije, da bi svoj potencijal uskladio sa zahtjevima modernog lova. To podrazumijeva realno sagledavanje stanja naših goniča i izradu strategije za razvojni put savremenog lovstva. Modifikovanje goniča kroz noviji i savremeniji način obuke pretpostavlja, prije svega, adekvatan pristup specijalizaciji za određenu vrstu divljači. Tako bi se izdigla na viši nivo upotreba lovačkih pasa uopće. Specijalizacija goniča je praksa razvijenih lovačkih zemalja, koje upotrebljavaju isključivo goniče specijaliste za određenu vrstu divljači.

Specijalizacija zahtjeva izgradnju ograđenih lovišta, površine 20 do 30 hektara, u kojima bi se izvodila obuka sa goničima. Tu bi se polagali i ispiti o specijalizaciji za gonjenje predmetne divljači, bilo da se radi o lovu divlje svinje, zeca, lisice ... U ograđenim lovištima bi se gajila i srneća divljač, na koju bi se goniči odvikavali. Prilikom ispita, trebalo bi da pokažu nezainteresovanost za gonjenje ove plemenite divljači, koja se Zakonom o lovstvu ne stavlja u red vrsta divljači koje se love pomoću goniča.

Specijalizacija bi napravila značajan napredak u izvođenju lova sa goničima na svim nadmorskim visinama, (ukidanje granice od 500 m), bez obzira da li je u lovištu gajena srneća divljač. Tako obučeni goniči bi bili poželjni u svakom lovištu, i ne bi im se moglo pripisati da su progonitelji i uništitelji plemenite divljači. Nažalost, ovakav epitet im je neosnovano

pripisan, umjesto njihovim vlasnicima, odnosno onim lovcima koji svoje pse drže bez kontrole. Istom utisku doprinosi i učinak pasa lualica, koji nisu iz reda goniča. Poslednju deceniju ozbiljno je narušena slika naših goniča, koji su neopravdano stavljeni na marginu lovstva i često predstavljani kao nepoželjni u lovištima. Nesporna je činjenica da je BARAK, kao naša autohtona rasa, nacionalni ponos po kojem je BiH prepoznatljiva u svijetu lovstva. To nas obavezuje da ljubomorno čuvamo i štitimo našeg goniča, i da baraka kvalitetnom selekcijom i adekvatnom obukom, usmjeravamo na put savremenog lovstva. To je jedini način da našeg slavnog i drevnog oštrodlakog goniča održimo na mjestu koje mu pripada. Loviti goničima je iskonski način lovljenja, duboko utemeljen u duši naših goničlija, i tu tradiciju treba održati. Ali, potrebno je raditi na modifikaciji goniča, poštujući zahtjeve savremenog lovstva. Jedino takav način usmjerenja će moći da obezbjedi dugoročan opstanak naših goniča. Neophodna je kvalitetnija saradnja kinologa, kinoloških sudija i lovnih radnika, kako bi se stručnim pristupom osigura kvalitetan i siguran put razvoja. Planskim uzgojem, pažljivom selekcijom i usmjerenom obukom, kvalitet goniča se može podići na viši nivo. Najvažnije je podići svijest naših lovaca, koji love sa goničima, o neophodnom držanju pasa u čistoj rasi i dozvoljenom upotrebom isključivo takvih pasa, s položenim ispitima u radu i pozitivnom ocjenom oblika. Sve kinološke manifestacije su odlična edukativna mjesta, kao i druge vrste sličnih skupova, gdje se okupljaju ljudi iz svijeta lovstva. Standardizacijom ovih mjera i njihovom dosljednom primjenom i sprovođenjem, sigurno će u budućnosti naš barak po svim svojim izvrsnim osobinama oštrodlakog goniča biti na mjestu visoko cijenjenih lovačkih pomoćnika. Na taj način će se i bitno izmijeniti i predstave o njima. Istrajavajući na tome, uporno i dosljedno, svrstaćemo se u one iz kojih potiče najbolja rasa goniča.

Rijetke pasmine u našim lovištima

Haldenski gonič (Haldenstovare/Halden Hound)

Haldenski gonič je u FCI klasifikaciji svrstan Grupu 6 - Goniči, tragači po krvi i srodne pasmine. Ime je dobio po gradu Haldenu (Norveška), gde je nastao ukrštanjem lokalnih goniča sa onima iz Francuske, Britanije i Njemačke. To je jak pas, čvrst, laganog i ponosnog držanja, brz i srčan lovac, lako učljiv, veoma otporan na hladnoću, prilagođen kretanju po teškom terenu, snijegu i ledu. Odličan je i izdržljiv lovački pomoćnik pogodan za svaki lov, naročito za lov zeca i lisice. Toliko je snažan, izdržljiv i brz da može dugo da goni divljač u punom trku. Ima lijepu tanku glavu s pravom njuškom. Tijelo mu je izduženo, srednje veličine i težine oko 20 kg. Prosječna visina mužjaka je 52-60 cm (idealno 56 cm), a ženke 50-58 cm (idealno 54 cm). Dlaka je ravna, veoma gusta, ni prefina, ni prekratka. Boja je bijela s crnim nadočnim pjegama i braon osjenčenjima na glavi i nogama između bijelih i crnih dijelova. Bijela dlaka ima nekoliko crnih mrlja na tijelu i lobanji, često uokvireni žuto-smeđom. Male crne ili braon oznake se računaju kao nepostojanje boje. Crna ne smije dominirati. Svaka druga boja ili šara vode diskvalifikaciji. Njegove smeđe oči imaju miran izraz. Uši, srednje veličine,

**Snažan,
hitar,
energičan,
inteligentan,
vijeran,
ponosan,
otporan na hladnoću,
lako se kreće po snijegu i ledu**

vise ravno. Debeli rep stoji nisko. Negativna osobina mu je nemirnost zarad premalo aktivnosti. Životni vijek je 12-15 godina. Haldenski gonič je veoma stara pasmina i izuzetno popularna u Norveškoj, ali je gotovo nepoznata u drugim zemljama.

ZANIMLJIVOSTI

Lovac Goran Maksimović je pobjednik XX jubilarne „Lažijade“, manifestacije, u organizaciji LU „Srndač“ iz Omarske, na kojoj se lovci takmiče u laganju, odnosno pričanju nevjerovatnih lovačkih priča. Za Maksimovića kolege u šali kažu da je provjereni lažov jer je do sada pet puta pobjeđivao na ovim manifestacijama. „Ovo je možda i previše. Ne znam zašto žiri smatra da su moje priče najbolje laži iako ja samo govorim istinu“, kaže u Goran, koji je ispričao kako je jednog dana dok je išao u lov sreo svoga kolegu Mirka iz susjednog lovišta koji je kroz šumu vozio zaprežna kola. Kolega mu je na kolima vozio nezagašeni kreč. Istog trenutka udarila je kiša te pokvasila kreč koji je počeo da ključa i pršti po šumi tako da je rastjerao svu divljač unaokolo i upropastio lovni dan.

U španskom gradiću Laguna de Duero ženka lovačkog psa je okotila pet psića od kojih je dvoje zelene boje!

LOVAČKI VICEVI

Otišli muževi u lov, žene se skupile da rahat popiju kafu i Fata poče:
- Smršala sam čak 10 kila!
- Pa kako si to uspjela?
- Krompir, paradajz, paprika i grah!
- Kuhala ili pržila?
- Kopala!

Klade se dva lovca ko je bolji strijelac.
Prvi lovac nanišani i obori komarca.
Tada na komarca zapuca drugi lovac.
Prvi kaže:
-Vidi i dalje leti!
Drugi odgovara:
-Da, ali bez jaja!

Išla dva lovca i naidu na čobanicu gdje čuva koze, pa počnu pričati:
- Je li, ljepotice, prođe li ovuda kada kakav zec?
- Prođe, maloprije prođe.
- A reci nam je li bio zec ili zečica?“
- Zec!
- A kako si vidjela?
- Ma nisam vidjela nego mi on reče:
Ako ovuda naidu dva lovca reci im da mogu da me povuku za kurac.

Vukovi su slovanačkom stočaru ovog ljeta zaklali četiri krave i dva teleta. Nezadovoljan državnom birokracijom koja zabranjuje odstrjel vukova, a odbija da plati štetu, Jure Zidar razmišlja da cijeli slučaj preda Evropskom sudu za ljudska prava. „Izgubio sam svaku nadu da će me država zaštititi, zato razmišljam da vukove tužim Evropskom sudu“, kaže mladi stočar iz okoline Ribnice u središnjoj Sloveniji. Vukovi su u Sloveniji zaštićeni kao ugrožena vrsta još od 1970. godine.

Iako volimo vjerovati kako su plodovi i zdanja naše civilizacije čvrsti i nesalomljivi, priroda uvijek nađe način da nam pokaže koliko je moćna i neumoljiva. Evo dva fascinantna primjera gdje je priroda, u odsutnosti čovjeka, u potpunosti stvari uzela pod svoje:

Dolazi Suljo kući iz lova i kaže ženi:
- Kupio sam ti tablete za glavobolju.
- Što će mi, ne boli me glava?
- Tu sam te čekò, skidaj se!

Dva lovca previše slavila uspješno otvaranje lovnog sezone. Jedan od njih reče:
- Vidi ona dva pijana mamlaza s druge strane šanka!
- Ako me oči ne varaju ono je ogledalo s druge strane šanka!

Žene dva lovca žurno posremaju da bi sa muževima stigle na lovačko veče, a jedna po sebi prosu ostatke jela i reče:
- Joj, vidi šta uradi, šta ću sad, evo me kò divlja svinja?!
- A još si se i sva uprljala!, na to će druga.

Mladi lovac povezao djevojku u očevu novom terencu i upita je:
- Je li tvoj bivši momak vozio „golf dvojku“?
- Da, kako znaš?
- Vidim kako luplaš vratima mog novog terenca!

Dvojica lovaca razgovaraju za šankom:
- Kako reaguje tvoja žena kada pijan dođeš kući?
- Nisam oženjen!
- Pa zašto onda piješ?

Karabini Browning Eurobolt, X-Bolt i BLR

Genijalni američki konstruktor oružja Džon Mouziz Brauning decenijama je sve svoje patente za nova oružja realizovao u fabrici Winchester. Međutim, na prelazu iz XIX u XX vijek, Brauningovu patentnu konstrukcionu dokumentaciju za poluautomatsku sačmaricu Auto 5, Winchesterovi inženjeri odbijaju kao futurističku i nemoguću za izradu. Ljut na njih, Brauning nosi crteže kod konkurentne firme Remington, koja ih prihvata. Na dan konačnog dogovora o izradi revolucionarnog poluautomata, direktor Remingtona iznenada umire od srčanog udara. Razočaran, Džon Brauning prelazi okean i sve svoje vanvremenske projekte stavlja u službu belgijske oružarske firme Fabrique nationale - FN iz Herstala. Tako je sve do danas fabrika FN - Browning iz Herstala jedna od vodećih u svijetu izrade oružja. Konstrukcija FN-Browning i izrada japanskog Miroku dovoljna su garancija da su sve tri puške u ovom prikazu daleko iznad kvalitativnog prosijeka.

Popularna repetirka Browning Eurobolt (A-Bolt)

Karabini Browning Eurobolt, X-Bolt i BLR su proizvedeni su u FN podružnici Miroku u Japanu. Puške koje su proizvedene u Japanu, a konstruisane u FN,

moraju da budu ocijenjene najvišim ocjenama. Lovački karabin Browning Eurobolt je poznata Browningova obrtnočetpna repetirka, odavno omiljena kod lovaca i često označavana kao A-Bolt. U Grofu se nudi u kalibrima .30-06 Sprg, 7 mm Remington Magnum i .270 WSM. Ova tri jaka kalibra pokrivaju svu evropsku lovnu divljač i predatore. Lovački karabin Eurobolt bravi preko tri čeonu brijega raspoređena pod uglom od 1200. Ovakav raspored bravećih bregova, čiji je presijek 11x10 mm omogućava otklon ručice zatvarača od samo 600. Pored ova tri nepomična, iza njih su postavljena i tri brijega za bravljenje koja rotiraju oko uzdužne ose tijela zatvarača. Tijelo zatvarača je cilindrično, ali postoji šest uzdužnih žlijebova čija namjera nije smanjenje težine, već su to strugači koji u slučaju leđa, snijega, blata, nečistoće, ostrim ivicama sve to lome i uklanjaju sa linije po kojoj se kreće zatvarač. Izvlakač je smješten u sredini desnog bravećeg brijega i sigurnim zahvatom dna čahure od 7,5 mm pouzdano izvlači čahuru ili metak i izbacuje ih u desnu stranu pomoću okruglog opružnog izbacivača prečnika 3,5 mm. Dno čahure od 3,5 mm utopljeno je u čelo zatvarača, što povećava bezbjednost i robustnost ove puške. Ipak, zatvarač nije urađen iz jednog dijela, već su i glavni i pomoćni braveći bregovi za tijelo zatvarača pričvršćeni razdvojitim vezama. Ručica je ovalna i spljoštena i njome se lako i brzo manipuliše. Zatvarač se iz kovanog, prizmatičnog, čeličnog sanduka vadi pritiskom na komandu smještenu na lijevoj zadnjoj strani sanduka. S prednje strane sanduka je navojem spojena cijev duga 560 mm. Usta cijevi su upuštena i obrađena u maniru sportskih match cijevi. Cijev je opremljena mehaničkim nišanima - zadnji s pravougaonim zarezom podesiv po pravcu smješten je u lastinom repu. Mušica je podesiva po visini, pravougaonog presijeka i u sredini ima vertikalnu bijelu liniju koja ubrzava nišanje. Browning Eurobolt ima skup obarač opremljen francuskim šteherom, koji se aktivira pomijeranjem obarača unaprijed. Sila bez ubrziće (štehera) iznosi 2,3 daN, a sa šteherom je samo 0,5 daN. Lovci koriste ubrziću isključivo u lovovima sa čeke. Aktiviranje štehera u lovu pogonom može da bude veoma opasno. Obarač je podesiv i dozvoljava korekcije sile i hoda. Zadnji kraj udarača na zatvaraču je produžen i obojen

crvenom bojom, tako da izviruje izvan spojnice zatvarača pokazujući nategnutost udarnog mehanizma. Odmah iza ovog indikatora na vratu kundaka se nalazi klizna komanda kočnice. U prednjem - otkočenom položaju pojavljuje se crvena tačka. Ova kočnica ima kratak, gladak i bešuman hod. Na prednjoj strani štitnika obarača je okruglo dugme koje oslobađa okvir. Okvir je prednjim krajem vezan za sanduk i otvara se po sistemu šarnira. Ovo rješenje omogućava lako dopunjavanje okvira. Kapacitet okvira je četiri metka .30-06 ili tri kalibra 7 mm Rem. Magnum i .270 WSM. Na gornjoj, ravnoj strani sanduka, nalaze se otvori s navojem za prihvat montaže optičkih nišana. Kundak Eurobolta je tipa svinjska leđa, sa finom stilizovanom obrazinom i prilično dugim pravim pištoljskim rukohvatom. Orahovina je fine teksture i na sredini je liste kvalitativnih razreda. Pravi pištoljski rukohvat koji omogućava dobru kontrolu oružja je uticaj italijanske škole dizajniranja kundaka, a pozitivna iskustva su prenijeta s taktičkih i sportskih pušaka. Dno kundaka je opremljeno debelim, gumenim amortizerom.

Ovaj klasični karabin Browning Eurobolt (A-Bolt) je popularan već godinama i mnogi lovci njime uspješno lovi. Ergonomija kundaka s otklonom u

desnu stranu, hod zatvarača, francuski šteher i nišani dostojni su imena Browning.

Izuzetno okidanje i balans Browning X-Bolt

Model X-Bolt je nastao na slavi Eurobolta, ali uz znatna nova rješenja. Prvo vizuelno - puška istih kalibara: .30-06, 7 mm Rem. Mag, i .270 WSM izgleda mnogo niža, vitkija, kompaktnija. Tome je doprinjeo izuzetno nizak rotacioni okvir, koji rotirajućim donosačem metka uz isti kapacitet (tri magnum ili četiri standardna) metka ima dvostruko manju visinu. Ovakav rezervni okvir može da se nosi u džepu lovačke jakne ili košulje, baš kao mobilni telefon. Cio je od polimera, lako se prazni i puni, a mehanizam za kopčanje je na njemu. Dno okvira za municiju je lučnog oblika i potpuno prati nisku zaobljenu siluetu ove puške. Za razliku od A-Bolta (Eurobolta),

karabin X-Bolt ima jednodjelni zatvarač kod koga su tri braveća brijega raspoređena pod 1200 urađena iz jednog dijela s tijelom zatvarača. Dimenzije bregova su 9x10 mm. Ovdje nema drugog reda pomoćnih okretnih bregova i izvlakač se nalazi na cilindričnom dijelu između bregova. Izvlakač drži dno čahure na luku dužine 5 mm i sigurno je ekstrahuje udesno, uz pomoć opružnog izbacivača. Čelo zatvarača je upušteno, tako da 3,6 mm visine čahure leži u njemu, što je veoma važno s aspekta bezbjednosti (prskanje čahure). Dugo tijelo zatvarača s donje strane ima poluokrugli presijek, dok se s donje strane nalaze tri ravne površine. Neki proizvođači praktikuju ovo rješenje, jer sem lijepog izgleda trostrana prizmatična površina lomi led ili uklanja nečistoću. Na zadnjem dijelu zatvarača se nalazi kratka spojnica iz koje izviruje produženi, crveni repić udarača, koji je ujedno i indikator nategnutosti mehanizma. Odmah iza je klizna komanda kočnice sa dva položaja: naprijed - otkočeno, nazad - ukočeno. U ukočenom položaju iz korijena ručice zatvarača izroni uvis kvadratni indikator, koji u uslovima smanjene vidljivosti lakim opipavanjem strijelcu pokazuje da je

puška ukočena. Na zadnjoj, lijevoj strani sanduka je komanda za vađenje zatvarača u vidu lijepo stilizovane dvokrake poluge. Pritiskom na jedan kraj poluge podiže se njen drugi kraj, koji u sanduku ograničava hod zatvarača. Ocjena manipulacije zatvarača je pozitivna: iako je hod lak i gladak, strijelac ima punu kontrolu nad repetiranjem, jer se u prednjem zabavljenom položaju čuje jasan klik. Lako, ali odsječno repetiranje uz klik je novi kvalitet koji unosi ovaj Browningov najnoviji karabin. Pozlaćen obarač je fabrički naštelovan da opaljuje pri sili od 1,7 daN. Hod obarača je kratak i nema pripremljeno koljeno. Ovo okidanje koje proizvođač reklamira kao Feather trigger (pero obarač) je potpuno nov FN sklop. Sklop obarača je u kućištu od lake legure u kome su svi važniji kinematski dijelovi polirani, pa tvrdo hromirani. Mehanizam Feather trigger čine tri složene poluge i potpuno je podesiv. Opseg podešavanja iznosi 1,6 do 2,3 daN uz nevjerojatno kratak, rezak proces otpuštanja udarača s udarnom iglom. Cijev duga 560 mm spojena je navojem sa čeličnim sandukom. Na cijevi se nalaze brzi nišani battue koji su prioritet u šumskom i lovu pogonom. Prednji nišan je po visini i pravcu podesiva crvena fiber-optik mušica, koja se prilikom nišanje smiješta u zadnji nišan, u obliku V zarez. Kundak je izrađen od kvalitetnog oraha i ima ergonomski izuzetno riješen pištoljski rukohvat. Rukohvat je asimetričnog poprečnog presijeka, jer potpuno prati oblik šake - dlana i prstiju. Na dnu kundaka je ugrađen Browningov novitet - inflex amortizer trzaja. Ovakvi savremeni amortizeri kriju u sebi više elastičnih materijala i znatno smanjuju silu trzaja puške.

Brz moćan i lagan Browning BLR Light Weight

Polužna repetirka Browning BLR Light Weight Take Down je laka, rasklopiva puška. Sem što se polužno repetira, nema nikakve sličnosti s klasičnim vinčesterkama. Browning BLR je moćan lovački karabin u jakim kalibrima .30-06, .270 WSM i 7 mm Rem. Magnum. To omogućava snažan zatvarač sa šest zvjezdastih bregova, koji se rotacijom brave direktno u cijevi. Moćan metak sa šiljatim zrnom isključuje upotrebu tubularnih (cjevastih) magacina, tako da se BLR hrani iz odvojivog metalnog okvira kapaciteta četiri metka standardnog ili tri magnum kalibra. Dur-aluminijumski sanduk je unutra zvjezdasto obrađen, tako da profil kanala u sanduku prati profil obrtnog zvjezdastog čela i tijela zatvarača. Udarac je spoljašnji s veoma širokim repom, kako bi njome moglo da se manipuliše i kada je na pušku montiran optički nišan. Originalno Browningovo rješenje je u tome da se puška BLR repetira povlačenjem poluge na nesvakidašnji način. Tu nema mnogo zglobnih poluga kao na polužnim repetirkama Henry, Winchester, Marlin ili Rossi. Ovdje je upotrijebljen inženjerski

odlično riješen, mali zupčasti prenosnik s pravim zupcima. Rotiranjem poluge za repetiranjem oko prednje okretno tačke rotira se cio sklop obarača, zajedno sa lučnim zupčastim segmentom koji je ozubljen s unutrašnje strane. Zupčasti lučni segment pokreće mali tandem zupčanik povezan (u sklopu) s velikim zupčanikom s pravim zupcima, koji je u zupčastoj

vezi sa zupčastom letvom. Zupčasta letva je ustvari zatvarač puške, koji po donjoj površini ima urezane zupce istog modula kao veliki zupčanik (4 zupca na 1 cm dužine). Na taj način, povlačenjem poluge za repetiranje, pokreću se dva među-zupčanika i povlače zatvarač nazad. To dovodi do rotacije zvjezdastog čela, odbavljanja i okretanja cijelog zatvarača unazad. Pri tom kretanju, izbacuje se ispaljena čahura i napinje udarač. Vraćanje poluge u početni položaj pokreće zatvarač naprijed, on zahvata novi metak iz magacina i bravi se u cijevi. Sve to resko, odsečno, glatko i pouzdano. S naučne tačke: zupčasti prenos je najpouzdaniji prenos. Cio prenos repetiranja ne zahtijeva skidanje puške sa zgiba ramena. Dimenziono je sve odlično riješeno, tako da zatvarač ne dolazi ni blizu naočara, ukoliko ih strelac nosi. U zatvaraču se nalazi udarna igla u sklopu sa svojim omotačem, u cilju bezbjednosti i sprečavanja opaljenja u slučaju pada puške. Kočnica je povlačenje udarača na prvi zub, što je sasvim dovoljno i jednostavno. Okvir se skida pomijeranjem kratke poluge unazad. Cijev duga 560 mm ima potpuno podesiv zadnji nišan s pravougaonim zarezom i okruglu mesinganu mušicu. Na sanduku se nalaze otvori za prihvat montaže optičkih nišana što je izvodljivo, jer se ispaljene čahure izbacuju kroz otvor na desnoj strani sanduka. Orahov kundak i potkundak su u visokom lak sjaju i imaju velike, sitno čekirane površine. Puška BLR ima još jednu pozitivnu posebnost: jednostavnim zakretanjem polugice na donjem prednjem kraju sanduka, puška se rasklapa na dva dijela. Cijev i potkundak se samo izvuku iz svog ležišta u sanduku puške. Sve se odvija lako i bez primjene sile. Tako se ova puška i lako čisti, podmazuje i transportuje. Poslije malo vježbe iz Browninga BLR može da se ostvari brzina pucanja, kao iz poluautomata. Na njemu se ništa ne klima i ne zapinje, sve radi glatko i odsečno. Poslije pripremljenog hoda (koljena) i sile od 2,2 daN, opaljenje je sasvim zadovoljavajuće. Iako prilikom svakog repetiranja dolazi do odvajanja obarača od ostatka udarnog mehanizma (zapinjača), okidanje je uvijek apsolutno isto.

IN MEMORIAM

Duraković (Mujo) Mehmed
(1949. - 2014.)

U 65 godini života, redove LD „Srndač“ Gračanica zauvijek je napustio naš Mehmed, lovac od 1971. godine i član LS „Malešići“. Njegovom smrću izgubili smo vrijednog prijatelja i lovca koji je bio primjeran u akcijama čuvanja lovišta, izgradnje lovno-tehničkih objekata, uzgoja i zaštite divljači. Za svoj doprinos u razvoju lovstva i lovnog streljaštva nagrađen je s nekoliko lovačkih priznanja i odlikovanja. Neka mu je vječni rahmet i laka crna zemlja bosanska.

LD „Srndač“ Gračanica

Kasumović (Salih) Mevludin zv. Aljo
(1950. - 2014.)

Drugog novembra redove LD „Tuzla“ zauvijek je napustio naš Aljo, plemeniti čovjek, dobar drug, veliki ljubitelj prirode, divljači, lova i lovačkog društva. Kao vrstan lovac uvijek je bio na raspolaganju svim kolegama, bio na čelu svih radnih zadataka i uzor mladim lovcima. Kako nam je bila velika čast imati uz sebe takvog čovjeka sigurno je da će ostati u dugom i lijepom sjećanju svih nas. Neka mu je rahmet duši i hvala.

LD „Tuzla“ Tuzla

DIVLJA MAČKA

Divlja mačka (*Felis silvestris*), razred: Sisari (*Mammalia*), red: Zvijeri (*Carnivora*), porodica: Mačke (*Felidae*)

Pored risa, divlja mačka je kod nas još jedini predstavnik porodice mačaka iz reda zvjeri. Divlja mačka je obično rijetko primjetljiva divljač zbog svog skrivenog načina života, ali i zbog toga što se malo poznaje, odnosno zamjenjuje za domaću mačku. Ta pramajka domaće mačke široko je rasprostranjena u Evropi, zapadnoj Aziji i Africi. Afrička divlja mačka (*Felis silvestris lybica*), predak je modernih domaćih mačaka. Vrlo je nalik domaćoj ali nešto je veća i duljih nogu, živi u pustinjama i savanama Afrike i Arapskog poluotoka. Jedna od njenih nasljednica je bila *Felis silvestris*, koja se razvila prije 600-900 hiljada godina, a prebivala je u Evropi, Africi i Aziji.

Felis silvestris je razvila tri grupe: Azijska pustinjska (*F. s. Ornata*); Šumska ili Evropska (*F. Silvestris*); te Afrička divlja mačka (*F. s. Lybica*) koja je, dakle, predak domaće mačke.

Oznaka *silvestris* na latnskom znači „od šume“, „šumski“.

Dosadašnji najstariji dokazi o bliskosti mačke i čovjeka su pronađeni na Kipru (prije cca 9500 godina), zatim u Jerihonu, gdje je nađen zub male mačke star 9000 godina te u grobu u Mostageddi u Egiptu od prije 6000 godina.

Evropska divlja mačka (*Felis silvestris silvestris*) ili „šumska“ mačka, nastanjuje šume centralne i istočne Evrope, a nema je u Skandinaviji, Islandu, Engleskoj, Welsu i Irskoj. U većini evropskih zemalja je danas vrlo rijetka, premda je formalno zaštićena vrsta. U Škotskoj se naročito često ukršta sa domaćom i mačkom lualicom, što uzrokuje nestajanje „čiste“ divlje mačke.

Fosilni ostaci od prije 250 hiljada godina (pleistocen), pokazuju da se ova mačka, nakon nestajanja leda, adaptirala na život u gustim šumama. U Evropi je poznato 8 podvrsta, od kojih je jedna izumrla (*Kretska d.m.*). Po svojim morfološkim osobinama ovaj tipični predstavnik porodice mačaka na Balkanskom poluostrvu zastupljen je sa vrstom *Felis silvestris*. U našoj zemlji je zastupljena sa jako brojnom populacijom naročito u brdsko-planinskom području. Mačke su snažne i veoma spretne životinje. Imaju odlično razvijen sluh, vid i opip, a slabije njuh. Za ovu porodicu su karakteristične kandže na prstima koje odlično koriste pri hvatanju plijena i kretanju. Hodaju oprezno i gotovo nečujno, a skaču u dužinu i do 15 puta od dužine svog tijela. Isključivi su mesožderi. Mačke su noćne životinje, ali za razliku od domaćih mačaka, divlje mačke su aktivne i danju.

Tijelo divlje mačke je dugo do 90 cm, rep do 45 cm, a visinu dostižu do 45 cm. Teška je 6-10 kg. Dlaka je gusta i mekana, zelenkasto-sive ili žučkaste boje s karakterističnim crnim poprečnim prugama i uzdužnom tamnom prugom po leđima. Oči su žute boje. Na podvaljku uvijek ima bjelkasto-žučkastu pjegu. Trbuh je bjelkasto-siv do žučkast. Rep je valjkasto odlakan, podjednako debeo u cijeloj dužini, na kraju kao odsječen sa 8 crnih prstenova i crnim završetkom. Hrani se mesom manjih životinja i ptica te jajima. Životni prostor su joj guste šume, šikare, planinska područja obrasla grmljem i stjenovita staništa. Nastanjuje se u dupljama drveća, rupama stijena, a i u jazbinama lisica i jazavaca. Vrlo je plaha, oprezna i čista. Oglašava se slično domaćoj mački. Mačke se pare tokom februara i marta, a ženka nakon 9 sedmica donosi na svijet 2-4 slijepih mladunaca. Nakon mjesec dana mladi počinju da jedu meso koje im donosi majka. Osamostaljuju se sa 3-5 mjeseci, a polno sazrijevaju sa 9 mjeseci.

Evropska divlja mačka slična je domaćoj mački, od nje se razlikuje gušćim krznom i krupnijim tijelom, po crnim usnicama i tabanima, vrlo dlakavom unutrašnjosti ušiju, jačim zubalom i noktima, dužim brkovima, oblikom i obojenošću repa, bijelim podvaljkom. Posebni znaci su još: ružičasta njuška i tamna pjega na tabanima stražnjih nogu, koja nikad ne dosegne petu. Mješance obično odaje rep, koji je samo nalik repu prave divlje mačke. Anatomska razlika je po crijevima koja su kod divlje mačke tri puta duža nego kod domaće. U smislu Zakona o lovstvu FBiH, za trofej od ove divljači se smatra lubanja i krzno divlje mačke

Selver Pirić

Trofejni primjerak divlje mačke

Rijetki su lovci koji se mogu pohvaliti da su u svom lovnom vijeku odstrijelili divlju mačku, a naročito trofejnu. Među takve se „učlani“ Ajdaslić Mevludin, lovac LD „Tuzla“- LS „Gornja Tuzla, koji je na lokalitetu Marička-Kovačica odstrijelio primjerak za kojeg je Komisija za ocjanu trofeja konstatovala da se nalazi u vrijednosti srebra. Uspjeh je utoliko veći što se zajedno sa Mevludinom nalazio i Mehanović Adnan, član podmlatka Društva, koji sada ima obavezu i zadovoljstvo da iskustvo stečeno u ovom lovu prenese na svoje mlade kolege.

